Ժ. ՏԱՐԻ 2939 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 10 ՏՐԷ 4386 — 18 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1893 — 22 ՃԷՄԱԶԻԼ. ԷՎՎԷԼ 1311 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

Նամակ կամ որ և է իրք ղրկողին պէտք է ուղղել առ Խմբագրութիւն Արեւելք օրագրի Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան ...	150
» » Վեցամսեայ ...	75
» » Եռամսեայ ...	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան ...	56
» » Վեցամսեայ ...	28
Ընտիր թուղթի վրայ ... Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց բաղաքացի ...	Ղուրշ 50

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 18/30 ՆՈՅՄ. 1893

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԻՆՉՈ՞Ւ ՉԵՆՔ ՎԱՐՉԱՏԻՐ

Երէկ, խօսելով «Քոնդրոլի պակասութեան» վրայ ազգային հաստատութեանց մէջ, մասնաւորապէս ծանրացանք Հիւանդանոցի մատակարարութեան մէջ վերակազմել պէտք եղած հսկողութեան վրայ։ — Երեւակայել պէտք է թէ՝ իր բնութեամբ իսկ՝ ինչպիսի տեղ մ'է մեր Հիւանդանոցն. աչքի առջեւ պէտք է բերել մարդկութեան «տիպ»երն որք հաւաքուած են հոն. մակաբերել պէտք է թէ ինչպիսի մարդիկ պէտք են այն տեսակ տարրերու մէջ պաշտօնավարելու համար ոչինչ թոշակներով, և հետեւցնել պէտք է թէ՝ ի բացակայութեան քոնդրոլի՝ ո՛րքան այս մարդիկ ընդունակ են զեղծանելու, և ո՛րքան ենթակայ են տառապելու՝ պատսպարեալք այնպիսի հաստատութեան մը։ — Այս կարգի մտածումներու բերմամբ, պնդած ենք թէ ամեն հաստատութենէ աւելի Հիւանդանոցի վրայ հսկողութիւնն անուանական պէտք չէ ըլլայ, և հետեւապէս, պէտք է Ազգ. Վարչութիւնը փութայ Հոգաբարձութենէն թիւը բարձրացնելու օրինական թիւն, որպէս զի հսկողութիւնն ըստ կարելւոյն անընդմիջական և իրական ըլլայ։

Պատսպարեալք. — Խաներէն եկած հիւանդներ որք մաքրութեան գաղափար չունին. յիմարներ՝ ժողովրդեան ամեն դասակարգէն, այլ մանաւանդ ստորին դասակարգերէն. անբուժելի ապուշներ. որբեր՝ խեղճ ընտանեաց զաւակներ. աղքատիկ դասէն եկած անպատսպար ծերեր ու պառաւներ և զանազան «փորձանաւորք». Ամէնքն ալ գէշ գէշ գործելու դառնացած այն թշուառութեամբ որ եկած միացած է՝ անոնց ամենամեծ մասին վրայ՝ բարեկրթութեան ակներեւ բացակայութեան հետ։

Պաշտօնեայք. — Ամսական 50 դրուշէն մինչեւ 250 կամ առ առաւելն 300 դրուշով բռնուած հիւանդապահներ, յիմարապահներ, սպասաւորներ, հսկողներ ու գործողներ։ Ամենաբարձր թոշակը (բժիշկներուն, նոյնքին անօրէնին) 10 ոսկին չանցնիր, կարծենք, բայց անմիջական կերպիւ պատսպարելոց ծառայողներուն թոշակն ագէէ շատ վար է. ինչ տեսակ մարդիկ պէտք է ըլլան անոնք որ չնչին թոշակներով յանձնառու ըլլան պաշտօն վարել այս աղտոտ մարդոց մէջ, դիմանան ամեն գարշահոտութեան և զզուանքին։ Աւելորդ է ըսել թէ՝ քիչ շատ յանձնարարելի մարդիկ քաղաքին մէջ խել քիչ մը աւելի վճարող թոշակով անհամեմատ աւելի մաքուր գործեր կրնան գտնել։ Ըսել է թէ՝ միշտ երկրորդ և երրորդ կարգի մարդիկ են որք կը գործածուին Հիւանդանոցին մէջ, տուեալ ելմտացոյցով. մարդիկ որոց վրայ մեծ վստահութիւն դնել յիմարութիւն է։

Վերին պաշտօնեայք. — Տնօրէն, հիւանդապահաց պետ, դպրապետ, են., ասոնք այնքան երկար ատենէ ի վեր պաշտօն կը վարեն խեղճութեան և թշուառութեան այս միալուր ցուցահանդէսին մէջ որ իրենց սիրտերը կարծրացած են՝ ամեն օր նոյն տեսարանները դիտելով։ Խնամքական և բարոյական ինչ վիճակի մէջ ալ իրենք մտած ըլլան հոն, գրեթէ անխուսափելի է որ վիշտերու և տառապանքներու անընդհատ շարքն որ ամեն օր կը պարզուի իրենց առջեւ՝ զիրենք վարժեցուցած ըլլայ եղկելութեան։ Բայց գթութեան յարկ մը վերջապէս գութով պէտք է կառավարուի, և ոչ թէ միայն երկաթէ ձեռքով, թէեւ հոն գտնուին տարրեր զորս կառավարելու համար ի հարկին երկաթէ ձեռք ալ պէտք է ցուցուի։ Ուստի, Հիւանդանոցի միալուր պաշտօնէութիւնը, վերին կարգի թէ ստորադաս, պէտք է միշտ շօշափման մէջ պահել արտաքին աշխարհի հետ, հանրային զգացման հետ, և այս պաշտօնն ալ օրինօք կը վերաբերի Հոգաբարձութեան։

Հոգաբարձուք. — Եւ Հիւանդանոցի անցեալը կը ցուցնէ թէ այս հաստատութիւն համեմատաբար գոհացուցիչ եղած է երբ լաւ Հոգաբարձուներ ունեցած է, որք մօտէն հսկած են. իսկ զեղծմանց բոյն դարձած է երբ ինքն իւր վիճակին թողուած է, հոգաբարձու չգտնուելով, կամ եղածներն իրենց պաշտօնն անտարբերապէս վարելով, կոյր վստահութեամբ ներքին պաշտօնէութեան վրայ. (Եթէ այս ճշմարտութեանց համոզուիլ ուզէք, գիտէք թէ կա՛յ յատուկ գիրք մը, ուր անոնք մանրամասնօրէն պարզուած են։) Հոգաբարձուք բաւական բազմաթիւ պէտք է ըլլան փոխն ի փոխ այցել կարենալու համար։ Իրենց ներկայութիւն կրկնապէս օգտակար կ'ըլլայ. պաշտօնեայք, հսկողութիւնն զգալով, զեղծանելու առանձնութիւն և կամք չեն ունենար այնքան. և Հոգաբարձուք, բարեխիղճ հասարակութիւնը, նուիրատու ժողովուրդը ներկայացնող տարրերը, արտաքին աշխարհի զգացմանց և պատուիրութեանց հետ շօշափման մէջ կը դնեն ներքին պաշտօնէութիւնը, գուցէ բերելով հոն ուր խիստ կանոնապահութիւնը, մինչեւ իսկ անկանոն խստութիւնն, Հիւանդանոցը կառավարելու միակ միջոց կրնայ համարիլ ներքին պաշտօնէութիւնը։ Կը կրկնենք ուրեմն թէ հարկ անհրաժեշտ է վերակազմել Հոգաբարձութիւնը, պակասաւոր եօթն անդամոց ընտրութիւնը կատարելով, կամ հրաժարեալներն համոզելով որ այս մարդասիրական պաշտօնէն այլ եւս չխուսափին։

Բ. Փ.

ԲՈՐՍԱՅԻ ՆՈՐ ՇԷՆՔԸ

Եթէ ստոյգ են մեր ստացած տեղեկութիւնք, մի կողմէ Յովսէփ էֆ. Ազնաւուրեան ճարտարապետին (*), միւս կողմէ Բերայի Թաղ. Խորհրդոյն և Պարտուց Հատուցման Յանձնաժողովոյն միջեւ պայմանագիր մը ստորագրուած է այս օրերս, որուն համեմատ ճարտարապետն յանձն առած է եօթանասուն օրէն աւարտել և յանձնել այս շէնքն։ Եթէ 70 օրէն չլմնցնէ, պարտի աւելի մէն մի օրուան համար ութ ոսկի տուգանք վճարել։ Արդէն գրուած էր թէ այս շինութեան համար ճարտարապետն ընդ ամենայն եօթն հարիւր ոսկի վարձք պիտի ընդունի։ Ըստ նոր պայմանագրութեան, իւր ստանձնած պարտականութեանց և միասին պատասխանատուութեանց փոխարէն իւր վարձքին վրայ հարիւր ոսկւոյ յաւելում մը եղած է։ Ծախսուն համակ մարմարեայ պիտի յօրինուի։ Արդէն մարմարեայ մեծագոյն մասամբ բանուած պատրաստուած են։

(*). — Չշփոթել Վսեմ. Յովհաննէս էֆ. Ազնաւուրեանի հետ, ճարտարապետ Սպարապետի Դրան և ատենապետ Բերայի Թաղ. Խորհրդոյն։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՔ. — Ֆրանքեւռուսական համերաշխութենէն ամենէն չսպասուած պարագաներէն մին է Մարսիլիոյ Հ. Ժուքէ եպիսկոպոսին թղթակցութիւնը ռուս եկեղեցական Հ. Եանիշեվ աւագերէցին հետ։ Ֆրանսայի եկեղեցականին նամակը լի էր փափուկ և սիրալիր բացատրութեամբք, որով կ'իմացնէր թէ իւր եկեղեցւոյ մէջ աղօթքներ ըսել տուած է Զարին, անոր գերդաստանին և ռուս ժողովրդեան բարօրութեան համար։ Այս գեղեցիկ առիթէն Հ. Ժուքէ ճարտարապէս օգտուիլ ուզելով, գուգակշիռ մը կ'ընէր ռուսական օրթոտոքս և արեւմտեան Եկեղեցիներուն մէջ, եզրակացնելով թէ կարեւոր տարբերութիւն չկայ երկուց Եկեղեցեաց միջեւ, քանի որ երկուքն ալ կը պաշտեն ու կը մեծարեն նոյն Փրկիչն և նոյն Սուրբ Հոգին։ Պիտի հարցնէք անշուշտ թէ ինչո՞ւ համար Վեր. եպիսկոպոսն իւր գիրը ղրկած էր այս մասնաւոր աւագերէցին, [illegible] ներն անոր առջեւ պարզած էր, փոխանակ Ռուսիոյ եպիսկոպոսներէն մին և բէք միոյն ուղղելու իւր խօսքը։ Բայց այս աւագերէց կարեւոր անձնաւորութիւն մ'է. Հ. Եանիշեվ Զարին ու Զարուհւոյն խոստովանահայրն է։ Ֆրանսայի եկեղեցականն որ բանին անդհաւ էր, այս անուղղակի եղանակն ընտրած էր երկուց Եկեղեցեաց նկատմամբ իւր գաղափարները Ռուսիոյ Կայսեր աչաց առջեւ դնելու համար։ Իւր նամակաւ կը ծանուցանէր նաեւ թէ Ֆրանսայի կարդինալք և եպիսկոպոսք այս մասին կատարելապէս համամիտ են իրեն։ Հ. Եանիշեվ պատասխանեց ոչ նուազ սիրալիր և պերճախօս լեզուաւ, բայց լռութեամբ անցաւ խնդրոյն աստուածաբանական կողմին վրայ։ — Հանրապետութեան յարեալ աջակողմեան կաթոլիկ գործիչներէն Պ. Բիոռ, որ վերջին անգամ չկրցաւ երեսփոխան ընտրուիլ, գրած էր թէ Պապն էր պատրաստած ֆրանքեւռուս համաձայնութիւնն։ Այս գաղափար ոչ սակաւ զարմանալի էր, երբ յիշենք որ եթէ Վատիկան այնքան ազդեցութիւն ունենար Փեթերպուրկի մէջ, մինչեւ հիմա կը կարգադրէր կը լմցնէր Լեհաստանի կաթոլիկ թեմերեկ խնդիրն, որ առկախ կը մնայ։ Ֆրանսացի ռուսաթերթերուն պարագլուխը՝ «Նուվէլ»ը պատասխանելով առ Պ. Բիոռ, հերքեց անոր կարծիքն, ըսելով որ դէպքերուն բերմամբ համաձայնութիւնն ինքնին գոյացած էր Ռուսիոյ և Ֆրանսայի մէջ, և Վատիկան ուրիշ բան չըրաւ բայց եթէ խնդակից եղաւ այս եղելութեան, յուսալով օգտիլ անկէ։ Վատիկան կը տեսնէ թէ Երրեակ Դաշնակցութիւնն յոյժ աննպաստ է իւր ակնկալութեանց։ Իւր փափաքն է՝ աշխարհային իշխանութեան վերահաստատմամբ՝ պապական անկախութիւնն ապահովել։ Բայց Գերմանիա և Աւստրիա երաշխաւորած են Իտալիոյ՝ իւր արդի երկրաց և ստացուածոց բացարձակ տիրապետութիւնն, և այն ստացուածոց մէջ ամենափայլունն է Հռոմ մայրաքաղաք Իտալիոյ։ Ուստի, այս կողմէ յուսաբեկ, Վատիկան իւր աչքերը դարձուցած է ֆրանքեւռուս դաշնակցութեան։ Բայց Նուվէլ կը յարէ թէ Ֆրանսայի և Ռուսիոյ համաձայնութենէն օգտուելու Վատիկանեան յոյսն եւս անհիմն է. Ֆրանսա և Ռուսիա խնդիր չպիտի հանեն։ Իրաց վիճակին պահպանման կողմը պիտի երթան. Համաձայնութիւնն էապէս խաղաղական համաձայնութիւն մ'է. Եւ ամենեւին իրենց միտքէն չանցնիր պապական աշխարհային իշխանութեան վերահաստատումը ջատագովել. Այս խօսքերուն իմաստը լաւ պիտի հասկնայ Ռամպոլլա կարդինալ, Վատիկանեան քարտուղարն արտաքին յարաբերութեանց, որ Վատիկանի կողմէ խնդակցութիւն յայտնեց ֆրանքեւռուս համաձայնութեան համար։ Ֆրանսացւոց մէջ կուսակցութիւն մը կայ որ Իտալիան տկարացնելու համար [illegible] նորոգը կը տածէ։ Բայց աւելի քաղաքագէտ մաս մ'ալ պիտի կուսայ որ եթէ Ֆրանսա Հռոմայ նկատմամբ այնպիսի դիտում մը յայտնէ, մինչեւ նաև կը թշնամանայ Իտալիոյ կառավարութեան և ժողովրդեան հետ, որք անբռնաբարելի և անհպելի տիրապետութիւններէն մին կը նկատեն Յաւիտենական քաղաքն իբրեւ մայրաքաղաք Իտալիոյ։ Քանի որ Իտալիոյ հետ օր մը նորէն հաշտուելու յոյսը կը տածէ Ֆրանսա, Հռոմայ ձեռք դպչելու գաղափարն իւր միտքէն չի կրնար անցնիլ։ Գիտէ այսպէս կ'ըսեն ֆրանսացի քաղաքագէտք։ Ֆրանձ Յոզէֆ կայսր մինչեւ հիմա փոխադարձ այցելութեան չէր գացած Ումպերթօ թագաւորին, որ կը խնդրէր զի այս այցելութիւն իւր մայրաքաղաքին՝ Հռոմայ մէջ տեղի ունենայ։ Բայց Աւստրիոյ Կայսրն, իբրեւ կաթոլիկ վեհապետ, չէր ուզեր վիշտ պատճառել Պապին, Պապերուն դարաւոր քաղաքին մէջ իւր առաջին այցն ընելով այն թագաւորին որոյ մայրաքաղաքն եղած է արդ Հռոմ։ Գիտէր նաեւ թէ Հռոմ երթալ և առաջին անգամ Պապին այցելել անկարելի էր. զի այն ատեն ալ Ումպերթօ թագաւոր պիտի վշտանար։ Գործն այսպէս կը մնար։ Բայց այժմ, տեսնելով որ Վատիկան աւելի համակիր է ֆրանքեւռուս դաշնակցութեան, Աւստրիոյ Կայսրն որոշեց որ իւր գահաժառանգն Հռոմ երթայ, և հոն առաջին անգամ այցելէ իւր դաշնակցին՝ Իտալիոյ թագաւորին։ Այս այցելութեան մասին խորհրդակցած է Քալնոքի կոմսն, այս օրերս Մոնցա երթալով և Ումպերթօ թագաւորին և Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարին հետ տեսակցութեան առթիւ։

ԱՆԳԼԻԱՑԻՔ Յ'ԱՓՐԻԿԷ. — Հարաւային Ափրիկէի անգլ. Ընկերութիւնն, որ կը գործէ Մաշոնաներուն և Մադապելէներուն երկրին մէջ, անցեալ շաբթուն գումարեց ժողով մը Նախագահութեամբ Ֆայֆի դքսին, փեսայ Վալըսի իշխանին։ Բաժնետերք իրենց գործին յաջող վիճակի մէջ ըլլալը բերկրութեամբ լսեցին. զի Ընկերութեան գործերն, առանց պէտք ունենալու Անգլիոյ կառավարութեան զօրքերուն, կրցած են յաղթել Լոպէնկուլա բնիկ Մադապելէ թագաւորին, որոյ բանակը ջախջախուած և կազմալուծուած են, և հիմակ հետամուտ են բռնելու թագաւորն իսկ, որ անտառները պահուըտած է իրեն հաւատարիմ մնացեալ մաս մը զօրքով։

ՖՐԱՆՍԱ. — Կը յիշուի թէ հանգուցեալ Պ. Կռէվիի փեսայ Պ. Վիլսոն ինչ տեսակ գործերու բերմամբ շնորհազուրկ եղաւ Խորհրդարաններն և հասարակութեան աչքէն, ու հարկադրեցաւ առանձնական կեանքի մէջ մտնել, քաշուելով ամեն հրապարակային գործէ։ Կը յիշուի թէ այս անգամ ալ ինչպէս երեսփոխան ընտրուելով, նորէն մտաւ հանրային ասպարէզի մէջ։ Բօժօլերեալ [illegible] բացառ քննական նիւթ չինող մարդն մը դէմ, յորմէ կը պահանջէր 7,500 ֆր., իբրեւ անվճար մնացեալ մասն 10,000 ֆր. ի բաժնորդագրութեան մը, զոր նոյն անձ ընդունած էր, ընկեր գրելով Պ. Վիլսոնի հրատարակած մէկ գաւառական թերթին։ Մարդն ըսաւ դատարանին առջեւ թէ «Ես այս 10,000 ֆր. ի բաժինն ստորագրած էի Պ. Վիլսոնի միջնորդութիւնն ստանալով դատական մէկ գործի առթիւ։ Իբրեւ խարդախեալ նիւթեր վաճառող, դատապարտութեան կրած էի։ Վերաքննիչ Ատեանին վճռէն առաջ, Պ. Վիլսոնի միջնորդութեան դիմեցի։ Տեսնելով որ պաշտօնեամբ կը նայի գործիս, ընդունեցի 10,000 ֆր. ի բաժանորդագրութիւն, յուսալով որ վերաքննիչ ատենէն զիս անպարտ արձակել կու տայ, կամ գէթ յետոյ պատժոյ ներում ձեռք բերել կու տայ։ Այս յոյսերս ի դերեւ ելան. ուստի կանխաւ վճարած 2,500 ֆր.-ն զատ մնացեալ մասը չվճարեցի, և հիմակ ալ չեմ ուզեր վճարել, զի յիշեալ գաւառական թերթն ամենեւին զիս չէր շահագրգռեր և չի շահագրգռեր։» Դատարանն իրաւունք տուաւ մարդուն, և նկատելով թէ այս բաժանորդագրութիւն ակնկալութեան մը արգիւնք էր որ չէ իրացած, նկատելով թէ նոյնինքն Պ. Վիլսոն իւր նամակներով յայտնած էր որք չեն գործածուած, մերժեց Պ. Վիլսոնի պահանջումն, և դատական ծախուց վճարման դատապարտեց Պ. Կռէվիի փեսայն, որուն համար նոր պարտութիւն մ'եղաւ այս դատ։

ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐԸ. — Ակադեմիոյ մէջ Պ. Ֆրանսուա Քոբէ բանաստեղծին կարդացած ճառէն զգածուելով (որոյ կարեւոր մասն Արեւելքի մէջ թարգմանեցինք անցեալ օր,) ֆրանսացի կոմս մը 1,000 ֆր. ղրկեց բանաստեղծին որպէս զի բաշխէ Հ. Քոլոմպիէի հիմնած որբանոցին և Օր. Տանէզիի բացած Մերանոցին ի Պաստիա։

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՊԱՏԵՄՊԵՐԿ իշխանին համար ֆրանսական թերթ մը կ'ըսէ թէ $2\frac{1}{2}$ միլիոն ֆր. ի հարստութիւն կը թողու։ Իւր նամակներու հաւաքածոյին մէջ գտնուած է հանգուցեալ Ֆրետերիկ կայսեր մէկ նամակն, որով կը հաւանի իւր աղջկան՝ Վիքթորիա իշխանուհւոյն ամուսնութեան Պուլկարիոյ իշխանին հետ։ 24 ժամ ետքը թուագրեալ հեռագրաւ մը Նախարարապետ Պիզմարք իշխան կ'իմացնէ իշխանին թէ քաղաքական պատճառներով այս ամուսնութիւն չի կրնար տեղի ունենալ։ Ինչպէս յայտնի է, Վիքթորիա իշխանուհին անկէ ի վեր (Ալեքսանդր իշխանին ամուսնութենէն ի վեր) կարգուած է վնդապետական ընտանիքէ գերման իշխանի մը հետ։

ԱՆԳԼ. ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ. — Նախարարութեան սիրական ծրագիրներէն մին [illegible] ներու մէջ գործաւորաց աշխատութեան պահուն պատահած արկածներուն համար գործարանատէրաց տուժել տալու ծրագիրն Պ. ընկերդմամբ անվէճ ընդունեցաւ։ Այս տեսակ պարագայից մէջ, արկածեալ գործաւորները գործատէրը նիլու կամ եթէ այլ եւս աշխատելու անկարող ըլլան՝ հանգստեան թոշակ մը անոնց կապելու պարտականութիւնը կը վերաբերի գործարանատէրներուն, որք հետեւապէս, իրենց գործաւորներուն կեանքը խնայելու, իրենց մեքենաները կանոնաւոր և իրենց գործարաններն ողջապահիկ պայմաններու մէջ պահելու պարտաւոր կ'ըլլան։

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱՀԱՐԱՆԻՆ մէջ առաջին անգամ անցեալ շաբթու ելեկտրական լոյս հաստատեցաւ։

ԽՆԱՅՈՒԹԵԱՆ ԱՐԿՂԷՔ. — Անցեալ շաբթու հրատարակեցաւ Ֆրանսայի պետական Խնայութեան սնտուկներուն 1892 տարւոյ տեղեկագիրն, յորմէ կ'երեւի թէ նոյն տարին յիշեալ սնտուկներուն 388 միլիոն ֆր. յանձնուած է ժողովրդեան կողմէ և 294

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (93)

ԺԻՒԼ ԼԵՐՄԻՆԱ

ԲԱՐԻԶԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԿԱՐՄԻՐ ԱՏԵԱՆԸ

— Աւասի՛կ եմ, ըսին, իւրաքանչիւրն իր մասնաւոր շեշտով։

— Սիրելի պարոն Միւֆլիէ, ըսաւ Ռաշիպալ, և դուք ալ, պարոն Կոնիկլու, նախ ներեցէք ինծի որ երախտագիտութիւնս յայտնեմ ձեզ...

— Ո՛հ, Մարքիզ։

— Միեւնոյն ժամանակ ներում կը խնդրեմ, վասնզի ինծի կուգայ որ շատ անգամ զուղեցի ձեզ...

— Պատիւ մըն է մեզ համար...

— Ամենեւի՛ն. յանցաւոր էի և կը խոստովանիմ զայն։ Այսուհետեւ արժանաւոր յարգանքով կուզեմ վարուիլ ձեզ հետ, և նախ հաճեցէք հանել այդ գօգնոցներն որք չեն վայլեր ձեզի։

Միւֆլիէ Կոնիկլուին նայեցաւ, որ Միւֆլիէին նայեցաւ։

Երեսնին կ'երկննար ողորմելի կերպով։

— Մտիկ ըրէք, պարոն Մարքիզ, ըսաւ Կոնիկլու, եթէ գանգատ ունիք մենէ, լաւ է որ անմիջապէս ըսէք։

— Գանգա՞տ ունենամ. բնա՛ւ։ Բայց ինչպէս այդ գօգնոցը...

— Այս գօգնոցը կ'ապացուցանէ թէ կը հաճիք շարունակել մեր խնամքներն ընդունելու... ճշմարտութիւնը պիտի ըսեմ ձեզ։ Մենք ստամբակներ ենք... բայց դուք կը յարմարիք մեզի, ուստի պիտի վշտանանք եթէ մեզի ճամբէք...

— Բայց չենք ճամբեր ձեզ, ընդմիջեց Ռաման, որ ակամայ կը զգածուէր այս միամտութենէն։

Ինչպէս ըսած էր Ռաշիպալ, իրեն համար ճշմարիտ ուրախութիւն մըն էր երկու սրիկաներուն ապշահար երեւոյթը։

— Է՛հ, ա՛լ ասոր վրայ չխօսինք... յարեց ծիծաղաշարժ ծանրութեամբ մը. ստոյգն, որովհետեւ չէ թէ հիւանդապահներու, այլ ազնուականներու է որ կը դիմեմ... լաւագոյն կը համարէի...

— Զգեցէք մեր գօգնոցը, կրկնեց Կոնիկլու։

— Գահեցէք ուրեմն, ըսաւ Ռաշիպալ հառաչելով. Հիմակ, քաջերս, մեր պզտիկ գործերուն վրայ խօսակցինք... ինչպէս նաեւ ձեր Պիսքառ բարեկամին վրայ...

— Պիսքա՞ռ, գոչեցին երկու մարդերն իրական սոսկումով մը։ Ո՞ւր է։

— Չենք գիտեր... Սակայն կարգ մը պատճառներ ունինք կարծելու թէ մեռած է...

Միւֆլիէ և Կոնիկլու մէկզմէկ ոտքի ելան.

— Եթէ տեսաք իր դիակը, եթէ դպաք անոր, եթէ ձեր ձեռքովը թաղեցէք... այն, Պիսքառ անդին աշխարհք գացած է.. եթէ ոչ, կարելի չէ... աղեկ չունիրը միայն կը սատկին... Ապացոյց ունի՞ք...

— Ոչ, աւասիկ, կարդացէք։

Ռաման Միւֆլիէին տուաւ լրագիրը։

Սա մեղմօրէն, հատիկ հատիկ կարդաց. Կոնիկլու տողերուն կը հետեւէր անոր ուսին վրայէն։

— Է՞յ ուրեմն, հարցուց Ռաման։

— Պիսքառն ողջ է, ըսաւ Միւֆլիէ կըտրուկ կերպով։

— Սակայն ջուրը ինկաւ և երեւան չելաւ։

— Երեւան ելլելը չէ տեսնուեր, ասիկա նոյն բանը չէ։

— Բայց իր հագուստնե՞րը։

— Ցոյց մըն է։

Պահ մը լռութիւն տիրեց։ Ռաման և Ռաշիպալ ի ներքուստ համակարծիք էին Միւֆլիէի։

— Հիմակ ըսէք ինծ, յարեց Ռաշիպալ, եթէ յիշատակներս չեն խաբեր զիս։ Ինծի չխօսեցա՞ք դրամատան մը վրայ ուր շատ անգամ տեսած էիք Պիսքառին մտնելը։

— Իրաւ է։

— Ո՞ր փողոցին մէջ։

— Լուի-լը-Կռան։

— Եւ երբեք դուրս ելլելը չտեսա՞ք։

— Երբեք։

— Ուրեմն ի՞նչ կ'ենթադրէք։

— Դժուա՞ր է.... Եթէ Պիսքառ ճանչնայիք, պիտի գիտնայիք թէ սատանան աշուշ մըն է անոր քով... Ջուրին կամ կըրակին մէջէն կ'անցնի առանց թրջուելու կամ այրելու... պատերուն մէջէն՝ առանց ծակ բանալու։ Ա՛հ, նշանաւոր խորամանկ մըն է. և եթէ իր ճանկերուն տակ իյնանք, բաներնիս բուսած է։

— Երբեմն կը մտնէի՞ք այդ դրամատունը։

— Ոչ, ըսաւ Միւֆլիէ ձեռքերը երկինք վերցունելով. մենք արժէթուղթ ունի՞նք, մենք Պորսային մէջ կը խաղա՞նք։

Ռաշիպալ և Ռաման ակնարկ մը փոխանակեցին։ Իրենց կասկածներ արդարացած էին։ Պիսքառ և Մանքալ յայտնապէս միեւնոյն անձն էին։

Գալով Պիսքառի երկու նախկին մեղսակիցներուն բարեացակամութեանը, կարելի չէր տարակուսիլ, և ամենէն լաւ երաշխիքն էր՝ Գայլերու իշխանին ազդած սարսափը։

— Այսպէս, ըսաւ Ռաման, Պիսքառի մասին ուրիշ տեղեկութիւն չունի՞ք տալու։

Միւֆլիէ ոտքի ելաւ և թատերական դիրք մը առաւ, ձեռքը՝ ժամանակի Օռասի մը ձեւով երկարած։

— Կ'երդնում ձեզ, ըսաւ խորունկ ձայնով մը, որ եթէ զայն կախող չուանը կարենամ քաշել, աննկարագրելի հաճոյք պիտի զգամ։

— Իր թշնամի՞ն եղած էք ուրեմն։

— Օ՛հ, երկար ատենէ ի վեր։ Ես դժուարահաճ չեմ։ Իբր սրիկայ՝ կը հաւնէր ինծի, բայց երբեւ մարդ՝ չէր գնահատեր իմ իսկական արժէքս։

— Մեծ յանցանք և յայտնի ապացոյց յոռի ճաշակի, ըսաւ Ռաշիպալ։

— Եւ յետոյ, կուզէ՞ք որ ըսեմ, աւելցուց Միւֆլիէ, լաւ ուրեմն, դուք երկուքդ կը ծաղրէք զիս, կը խնդաք ինծ վրայ, բայց ես ոխ չեմ պահեր ձեզ դէմ։ Բարի և ազնիւ երեւոյթ ունիք, և ես փափագած մը ունիմ ձեզ նկատմամբ... Անանկ չէ՞, Կոնիկլու։

Կոնիկլու յուզուած էր։ Գլուխն անդին դարձուց և մռմռաց.

— Ճիշդ միտքէս անցածին պէս...

— Լաւ ուրեմն, որոշուած լմնցած է, քաջերս։ Եթէ բարի ընթացք ունենաք, պիտի ջանանք բան մը ընել ձեզի։

Կոնիկլու Ռաշիպալի երեսը նայեցաւ ապշութեամբ.

— Բարի գործե՞ր ընելու է ուրեմն։

— Թերեւս։

— Վասնզի... փորձառութիւնը կը պակսի մեզ։

— Բէ՛հ, քիչ մը աշխերտութիւն կ'ընէք... հիմակ, բարեկամներս, անշուշտ առանց ձեզ անհաճոյ ըլլալ ուզելու, կը խնդրեմ որ առանձին ձգէք զիս բարեկամիս հետ...

— Հասկցա՛նք, ըսաւ Միւֆլիէ։ Օ՛հ, Կոնիկլու, երթա՛...

Ողջունեցին և դուռն ուղղուեցան։

Բայց դուրս ելլելէ առաջ նորէն ետեւնին դարձան։

— Գիտէք, ըսաւ Միւֆլիէ, մեզ համար նեղուելու չէք... եթէ բան մը կայ ընելու ձեզ համար, ըսէք...

— Շնորհակալ ենք, ըսաւ նորէն Ռաշիպալ։

Դուռը նորէն գոցուեցաւ։

— Եզական դաշնակիցնե՛ր, ըսաւ Ռաման։

— Է՛հ, Աստուած իմ, բարեփոխուած սրիկաներ շատ անգամ աւելի կարժեն քան կեղծաւորներ...

— Իրաւունք ունիք, չենք կրնար տարակուսիլ թէ պայքարը վերջացած ըլլայ։

— Դո՞ւք ալ կը կարծէք թէ Պիսքառ ողջ է։

— Գրեթէ ստոյգ եմ։ Աւելին պիտի ըսեմ, իմ ուզածս ալ այդ է։

— Եւ ինչո՞ւ...

— Ուրեմն կը մոռնա՞ք թէ այս մարդուն ձեռքին մէջն է Ֆավրէյ մարքիզուհիին զաւակները... եւ թէ անիկա մեռնելով՝ մարքիզուհին իր զաւակը գտնելու յոյսէն կը զրկուի...

— Ճիտակ է...

— Ա՛հ, եթէ ինծ պէս տեսած ըլլայիք իր յուսահատութիւնը, երբ կարծեց թէ անյայտ է եղած այն թշուառականը... մընաց որ, ա՛յս բանը խոստացած էինք իրեն...

— Ձեր ըսածները ճշմարիտ են... պէտք է սակայն որ այդ մարդը պատժուի...

— Անշուշտ... միայն թէ պէտք է խօսիմ... բայց հեռանալու եմ ձենէ. Խոնջէնքի նշաններ կը տեսնեմ երեսնուդ վրայ. Մէկ հարցում միայն պիտի ուղղեմ ձեզ, վասնզի պէտք է։ Կը փափագիմ գիտնալ թէ ինչպէս կրցաք խոյս տալ այն բանտէն ուր փակած էր ձեզ Պիսքառ... Թերեւս այդ պարագաներով կարենամ դարմանել սըր Լիոնելը։

(Շարունակելի)

միլիոն Ֆր. եւ առնուած է։ Տեղեկագիրը կը յարէ. «Իրաւ է որ 1893 տարւոյն սկիզբն առժամանակեայ տագնապ մը ծագեցաւ, որոյ պատճառները քաղաքական եղած պէտք է ըլլան. զի դրամաբեր հասարակութեան ընծայեալ ապահովութիւնք ո՛չ մի կերպիւ տկարացած էին. վճարուած տոկոսին թեթեւ զեղչ մը ի վաղուց գուշակուած և ծանուցուած էր արդէն։ Նաեւ լրագրաց կողմէ անտեղի յարձակումներ պահ մը դրդուեցին միտքերն, այս անտեղի երկիւղ շուտով ցրուեցաւ։ Քանի ամիսէ ի վեր յանձնուած դրամներ եւ առնուածներէն աւելի են։ Ամեն տեսակ գործողութիւնք շարունակ կ՚աճին կը բազմապատկին, և սովորական կացութիւնն առջի օրինաւոր պայմանը վերստացած է։ Հետեւապէս, կրնանք կատարեալ ապահովութեամբ նկատել պետական Խնայութեան Արկղներուն ապագայն։»

ԱՒՍՏՐԵԱՆ ԲԱՆԱԿԻ Թնդանօթաց և թնդանօթաձիգ զօրաց թուոյն վրայ կարեւոր յաւելում մը կ՚ըլլայ։

ՔԱԼՆՈՔԻ ԿՈՄՍ Վիեննա դարձաւ։ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ գահաժառանգին ի Հռոմ այցելութիւնն, որոյ վրայ խօսուած է մեր այս աւուր քաղաքական յօդուածին մէջ, առաջիկայ ձմրան մէջ տեղի պիտի ունենայ եղեր։

ԱՒՍՏՐԵԻՏԱԼԵԱՆ Նիզակակցութեան պայմանագիրն եւս ի մօտոյ պիտի հրատարակուի եղեր, ինչպէս արդէն հրատարակուած է աւստրեւգերմանական նիզակակցութեան պայմանագիրը։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Քաղաքական Ժողովն երէկ ի նիստ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ ընդ Նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Վսեմ. Մաքսուտ Սիմոն պէյի։ Ժողովն ի միջի այլոց զբաղեցաւ նաեւ հետեւեալ խնդիրներով.

Բերայի կալուածոց նախորդ Հոգաբարձութիւնն իւր եօթնուկէս տարուան պաշտօնավարութեան տեղեկագիրն և հաշիւներն ասկէ առաջ մատուցած և Քաղաքական Ժողովն յանձնած էր զանոնք Տնտեսական Խորհրդոյ ի քննութիւն։ Տնտեսական Խորհուրդն այս անգամ իւր քննութեան [illegible] տեղեկացաւ թէ կալուածոց հրաժարեալ Հոգաբարձութիւնը բաւական մատակարարութեամբ յաջողած է, թաղին կրթական ծախքերը վճարելէ, կալուածներն ընդարձակելէ և արտասովոր ծախքերն ևս հոգալէ յետոյ, որոց համար ծախսած է ընդ ամենն 1,165,474 ղրուշ 20 փարա, պարտուց բարձման համար հատուցանել 338,880 ղրուշ 10 փարա և պարտուց համագումարը զեղչել 1,114,843 ղրուշ 20 փարաի, և թէ առանձէ զատ տարեկան 54,693 ղրուշ 20 փարաի կալուածական վարձք աւելցուցած և տոկոսաց ամն 7,75 %էն իջեցուցած է 4,65 %ի։ Քաղաքական Ժողովն ինքն ևս գնահատելով Հոգաբարձութեան արդիւնաւոր պաշտօնավարութիւնը, Տնտեսական Խորհրդոյ տեղեկագրին եզրակացութեան համաձայն, որոշեց որ հաշիւները վաւերացուին և միանգամայն Ս. Պատրիարք Հօր յանձնեց օրհնութեան կոնդակ մը ուղղել հրաժարեալ Հոգաբարձութեան անդամոց՝ իրենց մատուցած ծառայութեանն համար։

Կեդրոնական Սնտուկին 1893—94 և 94—95 տարիներու նախահաշիւի քննութեան համար Քաղաքական Ժողովոյ կողմէ կազմեալ մասնախմբին դիտողութեանց համաձայն՝ Տնտեսական Խորհուրդն ի նորոյ նախահաշիւ մը պատրաստած և տեղեկագրով մը ներկայացուցած էր։

Ժողովն ի քննին առնելով այս նախահաշիւն, ինչ ինչ բարեփոխմամբ ընդունեց և որոշեց յանձնել Տնտեսական Խորհրդոյ ի գործադրութիւն։

Ժողովն՝ Միացեալ Ընկերութեան տնօրէն ժողովոյ կողմէ ուղղեալ յայտագրէ մը տեղեկանալով որ անոր անդամներէն երեքը պակսած են հրաժարմամբ, ըստ առաջարկութեան նոյն ժողովոյ՝ հրաժարելոց տեղ անդամ կարգեց.

Բարսեղ էֆէնտի Ակնտիսեան
Յովսէփ » Սրովեան
Սիմոն » Գույումճեան

Վանայ առաջնորդարանէն ուղղեալ հեռագիր մը ծանուցած էր՝ գաւառական Ժողովոյ կողմէ վիճակին կրօնական և քաղաքական Ժողովոց ընտրութեան կատարուած ըլլալը և վաւերացումը խնդրած էր հեռագրով։ Ժողովն այս ընտրութեանց վաւերացումը կատարելու համար հարկ դատեց գաւառական Ժողովոյ տեղեկագրին սպասել և որոշեց այս մասին պատասխան տալ հեռագրով։

Սթէնեախ Թաղ. Խորհուրդն Եկեղեցւոյն նորոգութեան պէտքն յայտնելով արտօնութիւն խնդրած էր հանգանակութեամբ հայթայթելու համար նորոգութեան ծախքը։ Ժողովն Տնտեսական Խորհրդոյ յանձնեց այս մասին հարկ եղած քննութիւնը կատարել և յայտագրել, ըստ այնմ պարտուպատշաճը տնօրինելու համար։

Տնտեսական Խորհուրդն իւր շաբաթական նիստը գումարելով երէկ Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ, զբաղեցաւ Ռումելի Հիսարի, Տիվրիկի Օտուռ գիւղի, Գատըգիւղի, Գուրուչեշմէի, Գանտիլլիի, Սամաթիոյ Նոր Թաղի, Էյուպ Ս. Եղիա Եկեղեցւոյ, Պէշիկթաշի, Տիվրիկի կալուածոց հոգաբարձութեան, Եէնի գաբուի և Էթմէյտանիի Թաղերու եկեղեցեաց և վարժարանաց վերաբերեալ կալուածական, հաշուական ու կտակային խնդիրներով։

Պատրիարքարանի մարդահամարի տեսչութեան կողմէ պատրաստուած վիճակագիրը կը սկսի 1893 յունուար 1ին և կը վերջանայ յունիս 30ին։ Այդ ժամանակամիջոցին՝ Պոլսոյ հայերուն մէջ 609 ծնունդ եղած է և 1028 մահ։ Ծնունդներէն 5ը և մահերէն 241ը պատահած են Ազգ. Հիւանդանոցին մէջ։

Միսաք էֆ. Մսըրեանի ամուսնութիւնն՝ Օր. Սաթենիկ Մալէզեանի հետ՝ տեղի ունեցաւ երկուշաբթի օրը ի Գատըգէօյ, Պէրպէրեան պանդոկին մէջ, ուր համախմբուած էին երկու ընտանիքներուն ազգական ու բարեկամ բազմաթիւ հրաւիրեալներ։ Պսակի խորհուրդին նախագահեց Գեր. Եղիշէ Ծ. Վ. Այվազեան, որ օրհնութեամբ ու շնորհաւորութեամբ խառն քարոզով մը վերջ տուաւ արարողութեան։ Հարսնեւորք մեծարուեցան արժանաւորապէս։ Թէ Սամոնէն և թէ մայրաքաղաքիս զանազան կողմերէն շնորհաւորական հեռագրեր ուղղուած էին։ Հարսանեկան նուէրներուն մէջ կերեւէին նաեւ բազմաթիւ ծաղկեփունջեր ու ծաղկանց կողովներ՝ ի նշան խնդակցութեան։ Միսաք էֆ. և Տիկին Սաթենիկ Մսըրեան յառաջիկայ շաբթու կը մեկնին ի Սամոն։

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿ ԿԸ ՈՒԶՈՒԻ

Կարեւոր Թաղի մը համար դաստիարակ-ուսուցչի պէտք կայ, գոհացուցիչ ամսականաւ։ Ո՛չ միայն Ուսումնական Խորհուրդէն վկայական պէտք է ունենայ, այլ և կարող ըլլայ վերջին անգամ գոհացուցիչ պաշտօն վարած ըլլալուն վկայութիւնը բերել։ Դիմել Արեւելքի Խմբագրութեան։ 2—5

ԱԶԴ.— Առեւտուրի խիստ վարժ, յաճախորդներուն հետ վարուիլ գիտնալու զանազան գործերէ հասկցող անձ մը, որ վեց տարի ծառայած է խանութի մը մէջ, կը փափաքի տեղ մը գտնել։ Իր աշխատասիրութեամբ, վարքով ու բարքով գոհ կը թողու իր տէրը։ Ի հարկին, Պոլ- [illegible]

Ներքին լուրեր

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ.— (Պաշտօնական Զեկոյց) Նոյեմբեր 16ի երեքշաբթի իրիկունէ մինչեւ նոյեմ. 17 չորեքշաբթի իրիկուն, մայրաքաղաքիս մէջ քոլերայէ [illegible] հիւանդացեր և [illegible] մեռած են. իսկ առաջուան բռնուածներէն [illegible] հիւանդներ մեռած և [illegible] ապաքինած են։ Աւասիկ մանրամասնութիւնները.

Ղալաթիա՝ երեք։ Վարակեալներն են՝ Անտոն Մարքօ (հէյլէնացի), Հասան Մէհմէտ (լուսարար) և Սալի։

Ազապգաբու՝ երկու։ Էմին (գիշերապահ) և Սիւլէյման (հանրային մաքրութեան գործաւոր)։

Գասըմ Փաշա՝ երեք։ Հիւսէյին Մէհմէտ (հէլվաճը) մեռած, Էօմէր Հասան (չէքէրճի) մեռած, և Հասան Հիւսէյին (քարակոփ) մեռած։

Պէշիկթաշ՝ երեք։ Մէհմէտ Սալիհ (ներկարար), Ալի Մուսթաֆա և Ահմէտ Եսատ (ոստիկան զինուոր)։

Պէյլէրպէյ՝ մէկ։ Մուսթաֆա (սպասաւոր)։

Պանդուխտներու հիւանդանոցին սպասաւորներէն մէկ։ Էմին Մուսթաֆա։

Մահմուտ Փաշա, Սուլթան Օտալարը՝ մէկ։ Խաչատուր Պետրոսեան (վանեցի, բեռնակիր)։

Օրթաքէօյ՝ մէկ։ Յովսէփ Յովհաննէսեան։

Մասնաւոր հիւանդանոցին մէջ՝ մէկ։ Սամի Սալիհ (սափրիչ)։

Ֆաթիհ՝ երկու։ Խաչիկ և Սալիհ Ապտուլլահ (բաղանիճը)։

Թաղապետութեան Ա. շրջանակի հանրային մաքրութեան գործաւորներէն՝ մէկ։ Հիւսէյին։

Թահտագալէ՝ մէկ։ Մէհմէտ Ալի (մրգավաճառ)։

Թավուգբազար՝ մէկ։ Ֆիլիբոս Թոտորի։

Ունգաբան՝ մէկ։ Մէհմէտ Մուսթաֆա (արբաճը) մեռած։

Զընտան խանը՝ մէկ։ Ալի Էօմէր (բեռնակիր) մեռած։

Գումգաբու՝ մէկ։ Սթավրի (դերձակ) մեռած։

Գատըրկա՝ մէկ։ Եագուպ Մուսթաֆա (թուրքճը) մեռած։

Թոփխանէ՝ մէկ։ Լուսարար կին մը, մեռած։

Խասքէօյ՝ մէկ։ Սալիհ Ահմէտ (աղիւսի գործաւոր)։

Վօյվօտաի պահականոցին մէջ՝ մէկ։ Եուսուֆ Մէհմէտ (ոստիկան-զինուոր)։

* * *

Առաջուան բռնուածներէն մեռած են,

Գասըմ Փաշա՝ մէկ։ Ալի Էօմէր (Թէրսանէի գործաւոր)։

Օրթաքէօյ՝ մէկ։ Սիւլէյման Եուսուֆ (նաւավար)։

Էտիրնէ գաբու՝ մէկ։ Կիւլսիւմ հանըմ։

Գալաֆաթճըլըր՝ մէկ։ Ահմէտ Հասան (նաւավար)։

Թոփխանէ՝ մէկ։ Ալի Պաշա (քարակոփ)։

Քիւչիւքքէօյ՝ մէկ։ Իսլամ Թիմուր։

Թահտագալէ՝ մէկ։ Ռամազան Պէլալ (շագանակ ծախող)։

Պէյլէրպէյ՝ մէկ։ Հասան Մուսա։

Ի ՆԱՅՍ ՊԱԼԱՏ.— Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Ճէվատ փաշա երէկ կայս. պալատ գնաց և ստացաւ Վեհ. Սուլթանի հրամանները։

ԻԶՄԻՐԻ երեւելիք երախտագիտութեան ուղերձ մը պատրաստած են շնորհակալութիւն և երախտագիտութիւն յայտնելով այն բազմաթիւ շնորհաց համար որք Վեհ. Սուլթանին կողմէ եղած էին Իզմիրի մէջ հիւանդութիւն ծագած պահուն։ Այդ ուղերձ Այտընի կուսակալութեան կողմէ ղրկուած է կայս. պալատ առաջին քարտուղարութեան, մատուցանելու համար Վեհ. Սուլթանին։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ Նախարարութիւնը երեսուն հազար քիլէ ցորեն ղրկած էր ի Կարին բաշխելու համար կարօտելոց, որք դժուարութիւն կը կրեն այս տարուան թանկութեան պատճառաւ։ Նոյնպէս ելմտական ժողովոյ անդամներէն Խալիմ էֆէնտին Կարին ղրկուած է քննելու համար թէ տակաւին որչափ օգնութեան պէտք կայ։ Բոլոր ժողովուրդն այս առթիւ բարեմաղթութիւններ ըրած է վասն կենաց Վեհ. Սուլթանին։

ԱՆՏԱՌԱՑ և հանքաց այս տարուան սեպտեմբեր ամսոյ հասոյթը 532,000 ղրուշի չափ աւելի եղած է՝ բաղդատմամբ նախորդ տարւոյ նոյն ամսոյն։ Հետեւաբար այս տարի մարտէն մինչեւ սեպտեմբերի վերջը եղած եօթը ամսուան հասոյթը 53,300 ոսկւոյ աւելութիւն մը ունեցած է նախորդ տարւոյ նոյն ժամանակամիջոցին վրայ։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ դեսպանը նախընթաց իրիկուն հացկերոյթ մը տուաւ, որուն ներկայ էին Արտաքին գործոց նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշա, ռուսական դեսպանն ու տիկին Նէլիտօֆ, Պարսկական դեսպան Եսատուլլահ Խան, Իտալական դեսպանը, Գերմանական դեսպանն ու Ռատոլէն իշխանուհին, Հոլանտական ու Շուէտական դեսպաններն ու դեսպանուհիները և ուրիշ հրաւիրեալներ։

[illegible]

Պետական Խորհրդոյ անդամներէն Ֆոնթէն Քարաթէոտորի էֆէնտի և Ղալիպ պէյ, տնօրէն կարգուած են, առաջինը՝ Արուեստահանդէսի շինութեանց ճիւղին և երկրորդը՝ Ներքին կազմակերպութեան, ամսական 4000ական ղրուշով։

ՔՈԼԵՐԱՅԻ ՎԻՃԱԿԱԳԻՐ.— Քոլերան մայրաքաղաքիս մէջ սկսած թուականէն, այսինքն օգոստոս 12էն մինչեւ սեպտեմբեր 5, երեսուն անձեր վարակուած են, որոց քսանչորսը մեռած և վեցն առողջացած են։

ՆԱՄԸՔ պէյ, որ Եէմէն գացած էր նահանգին վարչական գործերը բարեկարգելու համար և մայրաքաղաքս վերադարձած էր, ծրագիր մը պատրաստելու վրայ է։ Նամըք պէյ ի կայս. պալատ պիտի մատուցանէ երախտագիտութեան ուղերձ մը զոր Եէմէնի երեւելիք պատրաստած են՝ իրենց շնորհեալ նուէրներուն համար։

ՎՅՌԱԲԵԿ ատեանը վաւերացուցած է Եղեռնադատ ատենի մէկ վճիռն, որով Պէհճէթ անուն անձ մը տասնըհինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած էր՝ ի Ղալաթիա Ֆաիգ պէյ անուն անձն սպաննած ըլլալուն համար։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանը երէկ դատեց Պետրոս անուն անձ մը, որ իբրեւ հրձիգ ամբաստանուած էր։ Պետրոսի դէմ եղած ամբաստանութիւնն հաստատուած չըլլալով անպարտ արձակուեցաւ։

ԱՓԻՈՆ.— Մինչեւ անցեալ շաբաթ Իզմիրի հրապարակը տարուած են 885 կողով ափիոն։ Անցեալ տարի մինչեւ այս եղանակը 3440 կողով տարուած էին։

ԱՏԱՆԱՅԻ նահանգին անտառաց հոկտեմբեր ամսուան հասոյթը 243,000 ղրուշ աւելի եղած է բաղդատմամբ նախորդ տարւոյ նոյն ամսուան հասոյթին։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ նահանգին մէջ գտնուած՝ կառավարութեան սեպհական անտառներուն շահագործումը աճուրդի դրուած ըլլալով, մայրաքաղաքիս դրամատէրք ոմանք 60,000 ոսկի գին առաջարկած են։

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ի մօտոյ մզկիթ մը կառուցման պիտի ձեռնարկուի՝ նոյն քաղաքին մէջ գտնուող իսլամաց համար։

ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ կառավարութիւնը Թագաւորի պատուանշանի չորրորդ աստիճանը նուիրած է Սկիւպի մաքսատան տեսուչ Սալիհ էֆէնտիի։

ՄԱՔՍԱՑԻՆ ժողովոյ դիւանի քարտուղարներէն Րէշիտ էֆէնտի Ջիւանիոյ մաքսային տեսչութեան Թղթակցութեանց առաջին քարտուղար անուանուած է փոխանակ Նուրի պէյի, որ Րէշիտ էֆէնտիի յաջորդած է։

ՊԵՏԱԿԱՆ խորհրդոյ անդամներէն Ճէմիլ փաշա ու Քեամիլ փաշա երէկ Եգիպտոս ուղեւորեցան Խտիւիւէ ընկերութեան Թէվֆիքիէ [illegible] շոգենաւով։

ՁԻՒՆ.— Կարինէն կը գրեն թէ հոկտեմբեր 12էն ի վեր Կարնոյ շրջակայ բարձր լեռներուն վրայ ձիւն կը տեղայ։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ Պարտուց վարչութիւնը յառաջիկայ յունուարին մրցման քննութիւն պիտի կատարէ ինը պաշտօնեայներ ընտրելու համար, որոց երկուքը իբրեւ քննիչ, երեքը քօնդրօլի դիւանին և չորսը կեդրոնական վարչութեան մէջ պիտի գործածուին։

ԹԷՆՊԷՔԻԻ ընկերութիւնը Սիրքէճիի կայարանին մօտ խանութ մը բացած է, Թէնպէքիի և տեղական պատրաստութեամբ նարկիլէի վաճառման համար։ Ընկերութեան նպատակը մրցում կատարել չէ թէնպէքի վաճառող խանութպաններուն հետ, այլ դիւրութիւն ընծայել իր յաճախորդներուն որպէսզի իրենք ընտրեն իրենց թէնպէքին և իրենց ներկայութեան կտրել տան զայն։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ նորընտիր ընդհ. հիւպատոս Պ. Շորթ մայրաքաղաքս հասաւ և Օթէլ տը Պիզանս իջեւանեցաւ։

ՆԱՒԱՑԻՆ ԱՐԿԱԾ.— Առջի օրը բաղխում մը պատահեցաւ Գավագի առջեւ, անգլիական Պէյնէրէլ և Ֆլօրանս շոգենաւներուն միջեւ, որոց առաջինը Սեւ ծովէն կուգար և երկրորդը խարսխած կը կենար։ Երկուքն ալ վնասուեցան և պիտի նորոգուին ի Գավագ, ուր տասնօրեայ քարանթինա պիտի կրեն։

ԴԵՐՋԱՆԻ (Կարին) նախկին արկղակալ Մկրտիչ էֆէնտի 48,000 ղրուշի չափ գումար մը իւրացուցած ըլլալով նահանգին խտարէի ժողովին որոշմամբ դատապարտուած է ութ ամսուան բանտարկութեան և իւրացուցած գումարին հատուցման։

ԻՆՖԼՈՒԷՆԶԱ.— Պէրութ ու Սուրիական Տրիպոլոյ մէջ ինֆլուէնզան սաստկապէս ճարակած է։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարարութիւնը, կայս. Իրատէի մը համաձայն, հրահանգ ուղղեց կուսակալութեանց՝ ծանուցանելով որ ամեն տարի նահանգներու տարեցոյցք ժամանակին հրատարակուին, պարունակելով նահանգին վերաբերեալ ճշգրիտ տեղեկութիւններ։

ԹՈՓԽԱՆԷԻ Ֆէրիգներէն Սէյտ փաշա ամիսէ մը ի վեր հիւանդ է։

ՄԵՐՍԻՆԻ և Պօրտուշի նորընտիր կառ- [illegible] շա՝ հրաման ստացած են ուղղակի իրենց նոր պաշտօնատեղիներն ուղեւորելու։

ԿԵՂԾ ԴՐԱՄՆԵՐ.— Առջի գիշերը Րիզա ու Մուսթաֆա անուն երկու անձեր Ղալաթիոյ երգեցիկ սրճարաններուն մէջ ֆրանսական ու անգլիական կեղծ կէս ոսկիներ տալու ատեննին ձերբակալուեցան։

ԱՅՏԸՆԻ նահանգին մէջ օդերը նպաստաւոր ըլլալով երկրագործք իրենց աշխատութիւնները կատարած են։ Այս տարի ցորենէն աւելի բակլայի ու գարիի մշակութիւն կատարուած է, որովհետեւ այդ երկու բերքերն աւելի կը փնտռուին։

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ Ընկերութիւնը երկու բժիշկներ կարգած է իւր մեքենավարներու պաշտօնէից առողջական վիճակին վրայ հսկելու և ի հարկին առողջապահական միջոցներ ձեռք առնլու համար։

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆ.—Գիտենք որ մեր մէջ մուրացկանները ընդհանրապէս ստակ, հաց և ուտելիք կը մուրան։ Սակայն ասոնց չքիչող մուրացկան ալ կայ եղեր. երէկ, Պապը-Ալիի շրջակաները, տունէ մը առջեւ մուրացկան մըն էր կեցած և աղիողորմ աղաղակներ կ՚արձակէր գոչելով.

—Գաւառէն նոր եկայ, էնթարի մը տուէք, նորէն ետ կը դառնամ։

Եւ երաշխաւորութիւններ կը ներկայացունէր։

Եթէ մերկ ըլլար, պատճառը կը հասկցուէր այս տարօրինակ մուրացկանութեան։

«Ցուրտէն սառեցայ» գոչող այս պարոնը արդէն ցուրտի անհունապէս վարժուած ըլլալով, շատ դժուար չէր իր նպատակը կռահելը. մինչեւ իսկ երբ տունէն շէրտ մը հաց կուտան իրեն, կը մերժէ. և հին ու մաշ էնթարի մը տրուելուն պէս սիրայօժար կ՚ընդունի. վերջապէս այս մուրացկան իր դասակարգին խաբեբան է և ձեռք ձգած էնթարիները կը ծախէ։

ԱՐԿԱԾ.— Տասնըվեց տարեկան հրեայ մը, երէկ, Օսմ. Պանքայի Ղալաթիոյ շէնքին վերնայարկի պատուհանները մաքրած պահուն՝ հաւասարակշռութիւնը կորսնցնելով վար ինկաւ։ Անմիջապէս վեր առին զայն և հարկ եղած դարմանները տուին, բայց վիճակը ծանր է։

ՌԶԻՐ.— Առջի գիշերը Լանկայի գինետուններէն միոյն մէջ Պէքիր ու Հասիպ կռուի բռնուեցան գինեպաններուն՝ Թանաչի ու Եանիի հետ՝ օղիի գնոյն վճարման համար։ Կռիւը սաստկանալով Պէքիր դաշոյնով վիրաւորեց Եանին՝ ձախ կողէն և Թանաչին ալ թիւէն ու սրունքէն. Պէքիր ու Հասիպ թէեւ փախան, սակայն քիչ յետոյ ձերբակալուեցան։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

Յառաջիկայ շաբաթ գիշեր Շահզատէ-Պաշը Տիրէկլէր Արասիի Օսմանեան Թատրոնին մէջ պիտի ներկայացուի «ԲԷՆԳԷ ԳԸԶ» գուսաներգութիւն 3 արարով։ Նաեւ պիտի երգեն, Օր. Ներձակեան և Օր. Էօժէնի. սոյն ներկայացումը կազմակերպուած է ի նպաստ Օսմ. գուսաներգական խմբին երիտասարդ պարիթօն Պ. Ե. Փափազեանի և պիտի մասնակցին Թէնօռ Պ. Ս. Ա. և սօբրանօ Օր. Ծ. Շիրինեան, որք պիտի երգեն ԳԱՐՄԷՆԻ և ՄԱՍՔՕԹԻ տուէթօները։ Ներկայացումը պիտի վերջանայ ծիծաղաշարժ զաւեշտով մը։ Միջնարարներուն պիտի նուագեն Պ. Թօնի Կօրօքի և Ջութակահար Թադէոս էֆ.ի խումբերը։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ, 28 նոյմ.— Առողջապահական խորհուրդը վերակազմուեցաւ Վենետիկի առողջապահական խորհրդոյն հիման վրայ։ Յունուար 1էն սկսեալ, մարտանաւերէ զատ ամեն նաւեր ի Վենետիկ որոշուած առողջապահական տուրքին պիտի ենթարկին։

ՊԵՐԼԻՆ.— Ռայխսթակն նախահաշիւի քննութեամբ կը զբաղի։ Ընթացիկ տարեշրջանը մէկուկէս միլիոն մարք հասութից յաւելուած կը ցուցնէ։ Թէպէտ բանակին և նաւատորմին համար 17 3/4 միլիոն մարք աւելի ծախք եղած է, բայց հասոյթք 13 միլիոն աւելցած են։ Բաղդատմամբ 1892-93ի, գերման Տէրութեանց դաշնակցային ելմտական վիճակին վրայ 109 միլիոն մարքի բեռ մը բարձուած է. ուստի, Տէրութիւնը նոր հասոյթներու կը կարօտի։ Պատերազմական նախարարն ըսաւ Հանովէրի խաղամոլաց դատին առթիւ՝ թէ սպայք իրենց պաշտօնին բարձրութեան վրայ պիտի մնան միշտ։ Խաղամոլ զինուորականաց դէմ մասնաւոր օրէնքի պէտք չկայ։

ՓԱՐԻԶ, 29.— Պ. Սբիւլլէր (չափաւոր, ընկեր Կամպէդդայի) ընդունեց նոր նախարարութիւնը կազմելու պաշտօնը։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 18 Նոյեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	109 1/4
3 » Փարիզի »	22 90

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՕՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Դ. Սէրի)	24 17 1/2
Բերայի մէջ »	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ »	24 17 1/2
Կէս օրին	24 17 1/2
Թահվիլաթը Օսմանիյէ երէկ երեկոյ	— —
» » ժամ 5ին	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

[illegible] Սէրի	56 25
»	34 75
»	26

ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹ

Օսմ.լէթէ ժէնէրալ	Անգ. Լր.	— —
Քրէտի ժէնէրալ	» »	7 20
Պանք տը Քօնս	» »	3 05
Օսմ. Շանժ է վալէօր	» »	4 10
Րէժի	Օսմ. Ոսկի	17 38
Թրամուէյ	» »	575
Օսմ.Ապահովագ. Ընկ	» »	310
Րումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	89 62
Բաժնեթուղթ [illegible]		39

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 19
Անգլիական ոսկի	»	110 09
Մարք (Գերմանական ոսկի)	»	107 17
Իմբէրիալ	»	90 07
Քրիմից	»	51 15
[illegible]	»	8 72
Մէճ. արծաթ (տարբ.)	»	107 38
Մանր արծաթ	»	103
Մէթալիք	»	97
Թասֆիյէ	»	— —
ակոս Ղալաթիոյ Սարաֆանի	»	6

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԲՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 29 Նոյեմբեր

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99 12
» » 4 1/2 %	104 90
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	22 37
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	498 12
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	453
Օսմանեան երկաթուղի	90 12
» Րէժիի բաժնեթուղթ	408 12
Պանք Օթօման	590 93
Քրէտի Լիօնէ	767 50
Իտալական Ռանթ 5 %	81 55
Եգիպտական միացեալ	513 12
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 165
Օսմանիյէ (Օսմանեան քօնսօլիտէ)	412 50

ԼՈՆՏՈՆ, 29 Նոյեմբեր

Անգլ. քօնսօլիտէ	98 43
Օսմ. » Սէրի Դ.	22 25
» » » Ա.	56 25
» » » Բ.	34 75
» » » Գ.	23 87
Օսմ. փոխառութիւն 1871	101 25
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լոն)	99 25
Պանք Օթօման	13 56
Այտընի երկաթուղի	13 25
Դամասկոսի երկաթուղի	14
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիյէ)	101 58
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	— —
Տօմանիալ (փոխառ. Ռոյչիլտ)	104 75
Չիլլենական 5 %	36
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 362

ՊԵՐԼԻՆ, 29 Նոյեմբեր

Օսմանեան երկաթուղի	85 80
Օսմ. Րէժի	— —
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 205
» Փարիզի »	80 45

ՎԻԵՆՆԱ, 29 Նոյեմբեր

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	124 20
» Փարիզի »	50 20
Օսմանեան Րէժիի բաժնեթուղթ	199 70
» երկաթուղի	49 90

ՓԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՕՒՐՍ

ՓԱՐԻԶ, 29 Նոյեմբեր

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99 13
Եգիպտական միացեալ	— —
Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	22 40
Օսմ. երկաթուղի	— —
Օսմ. Րէժի	409 37
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	— —
Բրիօրիթէ Թիւրք	— —
Պանք Օթօման	591 25

ԱԶԴ

Ս. Եկեղեցւոյս Վագֆէն Իւսկիւտար Իճատիյէ Թէնտուֆ փողոց 2 և 4 թիւ տուներն ասկէց առաջ Խորհրդոյս կողմանէ ի վաճառ հանուած էին. այժմ յիշեալ տուներուն 55 (յիսունհինգ) օսմ. ոսկի գին տուող կայ. ուստի ով որ սոյն գինէն աւելի բարձր գնով ծախու առնել կուզէ, թուականէս մինչեւ մէկ ամիս պարտի դիմել ի Խորհրդարան Ս. Եկեղեցւոյս ամեն ուրբաթ եւ կիրակի օրերն մինչեւ առաւօտեան ժամ 4։

Ի Դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ Պէշիկթաշի.

Ատենադպիր	Ատենապետ
Մ. Ա. ԽԻՒՏԱՎԵՐՏԵԱՆ	Ա. ԽՈՐԱՍԱՆՃԵԱՆ
Պէշիկթաշ	891
30 հոկտեմբեր 1893	5—6

ԱԶԴ

Արդէն բնաւ տարակոյս չկայ թէ մաքուր, հին եւ գիտականապէս պատրաստուած ճշմարիտ քոնեաքի գործածումը առողջապահական միջոցներէն մէկն է ընդդէմ այն համաճարակին որ կը տիրէ մայրաքաղաքիս ինչպէս նաեւ ամբողջ Եւրոպայի մէջ։

Հոս հարկ չկայ ի մէջ բերելու եւրոպացի երեւելի գիտուններու կարծիքներն այս մասին։ Այդ նեղութենէն կ՚ազատէ ձեզ գործածումն այս ըմպելիին զոր այս երեւելի գիտունք ներմուծած են հնտախտային հիւանդանոցներու մէջ եւ իրենց խորհրդովը տարածուած է հասարակութեան մէջ։

Քաղաքակիրթ աշխարհի կեդրոնին մէջ կատարուած կրկին փորձերը իրօք ապացուցած են թէ քոնեաքը անանկ կազդուրիչ տարրեր կը պարունակէ որ կազմը կը պահպանէ [illegible] ախտին կանխատրամադրութիւններէն եւ անվնաս կ՚ընէ առաջին յարձակումները՝ քիչ շատ մեղմելով անոր ծանրութիւնը։

Բայց որպէս զի այս հրաշալի ըմպելին առաջ բերէ իր բարերար արդիւնքը պէտք է որ քոնեաքին տեսակն ու տարիքը [illegible]։

Ծանօթ է հասարակութեան թէ միակ քոնեաքը որ կ՚ընծայէ այսօրինակ հրաշալիքներ ԹՐԻԲՕՅ քոնեաքն է, իր նախնական նիւթին գերիվերութեանը, իր գիտական անբաղդատելի պատրաստութեանը, ինչպէս նաեւ իր առնուազն վեց տարուան հին արտադրութեանը պատճառաւ։

Իր մեծ սպառումն յԵւրոպա, մանաւանդ ի Ֆրանսա որ ստացած է ոսկի շքադրամներ տիեզերական ցուցահանդէսներուն մէջ, լաւագոյն ապացոյցն է։

50,000 ֆրանքի պարգեւ մը կը տրուի այն անձին որ ապացուցանէ թէ ուրիշ քոնեաքներ ունեցա՞ծ են նոյն պատուոյ նշանները Եւրոպայի մէջ։

Ամեն տեղ առանց նախապատուութեան ուզեցէք ԹՐԻԲՕՅ քոնեաքը, եթէ կուզէք ձեր առողջութիւնը պահպանել ընդդէմ ձեզ սպառնացող վտանգին։

Մեծ ուշադրութիւն կը յանձնարարուի կեղծերու դէմ։

Թուրքիոյ գլխաւոր գործակալները ՏՈՒՐԲԱՍ եղբարք, Ղալաթիա, Ալիքսանտի խան, թիւ 17։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

Բ.

Առաջին յօդուածիս մէջ ըսի թէ մեր եկեղեցական երաժշտութիւնը շատ հին է, լքեալ է, այժմեան ճաշակներուն անյարմար և պնդեցի թէ զայն պարտինք բարեփոխել՝ յօգուտ եկեղեցւոյ և աւելի արծարծելու համար ժողովրդեան մի կարեւոր մասին բարեպաշտութիւնը։

Ներկայ յօդուածիս նիւթը պիտի լինի խնդրոյն արուեստական մասը. Նախ պիտի քննեմ համառօտիւ մեր եկեղեցական երաժշտութիւնը և յետոյ զայն բարեփոխելու նկատմամբ պիտի յայտնեմ կարծիքս զոր խոնարհաբար կը ներկայեմ ձեռնհաս անձանց անաչառ դատողութեան։

Մեզմէ բազումք մինչեւ հիմա չեն ուզած որ մեր եկեղեցական եղանակները փոխուին կամ բարեփոխուին, քանզի, ազնիւ զգացումէ մը մղեալ, փափագեր են անեղծ պահել զայն՝ անբաժան համարելով այն նուիրական և վսեմ արարողութիւններէն զոր մեր սուրբ Հայրապետք թողեր են մեզ։ Բայց աստ լուրջ արուեստի խնդիր կայ, զոր աչքէ պէտք չէ վրիպեցունել։ Ասկէ զատ պարտինք քննել թէ մեր արդի եկեղեցական երաժշտութիւնը ո՛ր աստիճան հարազատութիւն ունի. կարե՞լի է մէկը հաստատել թէ ճիշդ այնպէս մնացեր է ինչ որ էր իւր կազմութեան ժամանակ, և զայս ալ հաստատել կարենալու համար պէտք է գիտնալ թէ այն ինչ էր ի սկզբան։ [illegible] նման որոշ ձայնանիշներ բնաւ չենք ունեցեր, —և ոչ մի ազգ ունէր ի նախնումն, որպէս այժմ ունին Եւրոպացիք,— հետեւաբար յայտնի է թէ մեր սրբազան երգերը չեն կրցած իրենց նախնական տիպարը, ձեւերը, ինքնութիւնը պահել, որպէս պահուեր են անեղծ մեր արարողութիւնները և սրբազան քերթուածները, որք արուեստ ու քաղաքակրթութենէ անհամեմատ վեր են, այնու որ կը պատկանին անփոփոխականին, հաւատքի։ Գաւառական բազում եր-

գրքէն կրնանք հետեւցունել թէ սոյն երգերն ի սկզբան շատ պարզ էին և թէ բերնէ բերան անցնելով, հանգոյն աւանդութեանց, դարուց ի դարս փոխուեր են, հանգամանաց, աշխարհաց, միջոցներու, ժամանակաց և այլ զանազանութեանց հետեւելով։ Մինթէ Ռուսիոյ, Պարսկաստանի, Հնդկաց, Փոքր-Ասիոյ, Կիլիկիոյ, Կ. Պոլսոյ, Վենետկի, Հռովմայի և այլն հայ եկեղեցեաց մէջ երգուած պատարագները իրարու յար և նմա՞ն են։ Այս փոփոխութիւնները մասամբ իսկ ալ բարեփոխական միտումներու արդիւնք համարելու ենք, քանզի տեղւոյ և միջոցի համեմատ, դպրապետք հարկը տեսեր են անշուշտ քիչ շատ բարեփոխելու մեր եկեղեցական երգեցողութիւնը, բայց սոյն ջանքերը բանաւոր և հաստատուն հիմ չունենալով և միևնոյն թերի շրջանակին մէջ գործուելով՝ ապարդիւն մնացեր են։ Հիմնական կը լինէին եթէ ընդունուէր յառաջացած երաժշտութեան կանոնները, առանց որոյ ճշմարիտ երաժշտութիւն չկայ։

Ի չգոյէ յիշեալ կանոնաց, յառաջ կուգան հետեւանքներ զոր ամէն ոք գիտէ և կամ կրնայ ստուգել։ Օրինակի աղագաւ, միևնոյն ժամուն երկու եկեղեցւոյ մէջ պատարագ կը կատարուի, երկուքն ալ միևնոյն ձայնի վրայ չեն երգուիր, ինչ կրսեմ․ յաճախ եւս, դպրապետներու ձայնական կարողութեան համեմատ, միևնոյն եղանակը բաւ քմաց քիչ շատ կը փոխուի՝ երանգաց, մանրամասանց, չափի և ժամանակի նկատմամբ։ Ասկէ զատ, առանձներգերու մէջ, դպրապետ մը, իւր ձայնին գեղեցկութիւնը պարզելու համար, բարձրէն կը սկսի․ բայց դպիրք, յաջորդ խմբերգներու մէջ, ուժը խաղ աւելի բարձր երգելու հարկը տեսնելով, չեն կարող սոյն ձայնի ամէն խաղերն արտադրել, որով կը ճչեն, յետոյ ոմանք խոնջած կը դադրին երգելէ, այլք կը փորձեն շարունակել, ձայները հետզհետէ կը լռեն, ու դպրապետք կը շարունակեն մանկանց խումբերգը։ Սորա հակառակն ալ կը պատահի յաճախ․ առանձներգը շատ ցած կը վերջանայ ու յաջորդ խմբերգը մանկունք չեն կարող երգել, զի չեն կրնար թէնօրի կամ պասոյի խաղերն արտաբերել։ Եւ այս՝ ունկնդրաց վրայ շատ յոռի ազդեցութիւն կ'ընէ։

Երբեմն ալ սրբավայրը ձայնական մրցման տեղի կը դառնայ, մին ձայնը կ'արձակէ և իւր յաջողակութիւնը ի հանդէս կ'ածէ, միւսը, գերազանցելու դիտմամբ, մէկ ձայն, երկու ձայն վերէն կ'առնէ, ու ներկայ հաւատացեալք հետաքրքիր կը լինին թէ ինչպէս պիտի վերջանայ այս մրցումը։ Այս բազմադիմի անպատեհութեանց տեղի չէր մնար եթէ ընդունուէր եւրոպական, այսինքն կանոնաւոր երաժշտութիւնը։ Անշուշտ յիշեալ անկանոնութիւնները բառնալու դիտաւորութեամբ է որ մի քանի եկեղեցեաց մէջ ջանքեր կը լինին չյոգնեցունելու դպիրները, մեղմիկ երգելու, ձայնի ունայն խաղերը բառնալու, բայց այս բաւական չէ, պէտք է ձեռնարկել հիմնական բարեփոխման։ Արեւելեան երգեցողութեան մի գլխաւոր թերութիւնն ալ այս է որ յաճախ ի սպառ կը մարէ ձայնը։ Ընդհանրապէս փորձուած է որ գեղեցիկ ձայն ունեցող դպիրներէն բազումք մինչ 14 տարեկան կը լինին՝ կը կորուսանեն իրենց ձայնը, մինչ եւրոպական երաժշտութիւնը ձայնին զօրանալուն ու գեղեցկանալուն կը նպաստէ։

Ինչպէս կատարելու է այս բարեփոխումը։ Ահա խնդրոյն կենսական մասը։ Այսու նկատմամբ բազմադիմի կարծիքներ կան․ թողլով զայնս ուսումնասիրելու գործը, առաջարկեմ միայն ինչ որ բազմամեայ փորձառութիւնս և դիտողութիւններս թելադրեր են ինձ մինչեւ ցարդ։

Այս խնդիրը լուծելու ձեռնարկելէ առաջ, մի քանի հարցումներու կը հանդիպինք, և անոնց պիտի պատասխանեմ համառօտիւ։ Մինթէ հա՞րկ է փոխանակ մեր եկեղեցական ամէն երգերու՝ նոր եղանակներ յօրինել, եւ կամ հինները պահել արդի երաժշտութեան կանոնաց ենթարկելով զայնս․ այս բարեփոխումը ամէ՞ն սրբազան երգերու վրայ կատարելու է, չէ թէ միայն պատարագի երաժշտութեան։

Ըստ իս, — ներուի ինձ յայսմ մասին խոնարհ կարծիքս յայտնել, — նախ պարտ է մեր սրբազան երգերը միօրինակութենէ ազատել՝ խառնելով յայնս մինէօր և մաժէօր ձայները, լէնթօ, ալլէկրօ, անտանթէ, ատաճօ և այլն շարժումները և զանազան երանգներն զգացմանց ու բացատրութեան։ Մինչ արդ, ընդհանրապէս, մինէօրի վրայ՝ լէնթօ (դանդաղ) կ'երգուին։ Չեմ կարծեր որ հարկ լինի ամէն եղանակներն ալ հիմնովին փոխել, վասն զի մէջերնին գեղեցիկներ կան զոր կարելի է կանոնի ներքեւ դնել փոքր ինչ փոփոխութեամբ․ իսկ ոմանք, մանաւանդ առանձներգք, պարզուելու են՝ ծաղրածու դարձուածներէ ու ձայնի խաղերէ ազատելով․ այլք եւս հիմնովին փոխուելու են։ Ի Վենետիկ և ի Վիեննա մեր պատարագը նոր խաղերով գրեր են, բայց անկարելի է մեր ամէն եղանակները խնամպէս պահելով՝ նոր երաժշտութեան կանոնաց համեմատ երգել․ քանզի նոր ձեւի ներքեւ՝ իրենց խնամական տիպարը կորուսանելով՝ արդ՝ ներշնչումէն ալ հեռի կը մնան, որով ոչ հին եւ ոչ նոր կը լինին․ եւ եղ[illegible] դաշնակը աւելի վնասակար կը լինի։ Այս այժմ պատարագի եղանակները միայն բաւ է բարեփոխել։ Հարկ չէ [illegible] ընթերցուածներու և այլ նմանօրինակ եղանակաց որք երգի և խօսքի մէջ տեղ կը բռնեն ([illegible]), եւ զոր այլ եկեղեցիք ալ չեն փոխած։

Երբ այս բարեփոխումը ընդունուի, պիտի միայ որոշել թէ ո՛ր դրութեամբ պիտի երգուին մեր բարեփոխեալ սրբազան երգերը։ Պարտի՞նք ընդունիլ երգեհոնը եւ կամ առանց նուագարանի ընկերակցութեան երգել։

Երգեհոնի համար անշուշտ պիտի առարկուի թէ առ մեզ սովոր չէ թոյլ տալ նուագարանաց մուտքն յաստուածային պաշտամունս։ Այս արգելքը բացարձակ չը լինելու է, կարծեմ։ Յայտնի է թէ մարդ՝ ի փառաբանութիւն Աստուծոյ՝ չը պարտի փոխ առնուլ լոկ նուագարանաց ձայները, այլ պարտի իւր սրտաբուխ ձայնովը փառաւորել զԱրարիչն․ այսպէս մեկնուելով՝ սոյն արգելքը չըմբռներ նուագարանաց բացարձակ արտաքսումը․ զի քանի որ մարդ կ'երգէ առաջի Տեառն, նուագարանք ալ՝ զոր նոյն ինքն մարդ կը նուագէ, կրնան [illegible] նորա աղօթից։ Հակառակ պարագայի մէջ արգելքը հիմնաւոր է առ մեզ, այսինքն երբ լոկ նուագարանք լսուին ու մարդոյ ձայնը լռէ։ Ասկէ զատ, շատ տարի առաջ յեկեղեցիս մեր նէյ, ջութակ կը նուագուին եղեր և այժմ իսկ՝ քնոցի, ծնծղայի և եռանկիւնի գործածութիւնը մինթէ չէ՞ն ենթադրեր նուագարանաց ընկերակցութեան պէտքը, սա տարբերութեամբ որ յիշեալ նուագարանները միախաղ են, մինչդեռ այլք բազմախաղ։

Առանց նուագարանի ընկերակցութեան երգելն ամէն տեսակէտով ընտրելի է, գիտեմ․ և այս դրութեան կը հետեւին եւրոպայի մի քանի եկեղեցիք, Աթէնքի երկու յունական եկեղեցիք (քառաձայն) և Անգղիոյ ու Ֆրանսայի ամէն յունական եկեղեցիք (քառաձայն)։ Այս դրութեամբ անթերի երգելու համար դպիրք շատ վարժ ու յաջողակ լինելու են։ Ուստի, գոնէ ի սկզբան, նուագարանի մը ընկերակցութիւնը պէտք է յառաջնորդութիւն և ի դիւրութիւն երգեցիկ դասուն։ Բայց այս երկրորդական խնդիր է։

Եթէ վերոյիշեալ առաջարկութիւններս մերժուին, կարելի է համաձայնութեամբ ընդունիլ Վենետկի Մխիթարեանց յօրինել տուած Պատարագը (իտալական երաժշտութիւն) Վիեննայի Մխիթարեանցը (գերմանական), Բուպէնշթայնի հանածը (ռուսական) (¹) կամ լաւ եւս այն պատարագը որ կ'երգուի այժմ յէջմիածին, ուր Գէորգ կաթողիկոսին օրով սկսան երկձայն երգել՝ առաջնորդութեամբ Թաշճեանի, եւ վերջերս քառաձայն՝ Կարա-Մուրզայի առաջնորդութեամբ։

Այժմեան դպրապետները չերկնչին թէ երբ առաջարկեալ բարեփոխումը կատարուի՝ իրենց պաշտօնը անօգուտ համարուի․ ընդհակառակն, միշտ իրենց ձեռնհասութեան պիտի դիմենք մինչեւ որ բարեփոխման գործը լրանայ և սորա համար ալ, վախեմ, շատ ժամանակի կարօտ պիտի լինինք։ Ասկէ զատ կարող են իրենք ևս նոր երաժշտութեան կանոններուն համեմատ երգել։

Աւարտելէ յառաջ՝ կը պնդեմ թէ այժմէն սովորական ընելու է եւրոպական երաժշտութեան ուսումը ամէն թաղական դպրոցներու մէջ, որպէսզի եկեղեցեաց համար ընտիր դպիրներ կարենանք ունենալ։

Արդ, Աստուած օգնական ըլլայ անոնց որք պիտի ձեռնարկեն կատարել զայս բարեփոխումն՝ [illegible]թեամբ մեր բարեպաշտ եկեղեցականաց։

Ց. Վ. ԱՃԷՄԵԱՆ

ԻԶՄԻՐԵԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԻԶՄԻՐ, 13 Նոյեմբեր

Վերջապէս բոլորան անհետացաւ Իզմիրէ, առանց սակայն առեւտրի վիճակին փոփոխութիւն մը բերելու։ Թուզը զգալի տարբերութիւն մը կ'ունենայ և գինը մի քիչ վրայ կը դնեն։ Թուզի վաճառականները այս տարի բարեբախտ կը համարուին, քանի որ՝ ըստ վաղեմի սովորութեան՝ դրամ չեն կրցանէր, մինչ ուրիշ տարիներ քանի մը տասնեակ անկուտիներ վաճառականի դիմակին տակ շուկային մեծ պատուհաս կ'ապառնային։ Այս տարի լաւ որոշում մը ի գործ կը դնեն Թուզ վաճառողները, կա՛մ կանխիկ, կամ հաստատ ու պատուաւոր անձանց վաճառելով իրենց ապրանքը և կա՛մ իրենք բանեցնել տալով որմէ սակայն ոչ նուազ միջակներ դժգոհութիւն ցոյց կու տան։

Խե՜ղճ շամիչ շուկայէն անցնելու տեղ չէ մնացեր, մեծերանոց, խան, մաղազայ, փողոց, ամբողջ շուկաներու գետեր հող ու փոշիներու ներքեւ օրերով ու շաբաթներով կ'սպասեն։ Գիները սոսկալի անկում ունեցած են, այսօր եթէ աւելի կամ պակաս գնով շամիչ ծախելու ըլլես, չես կարող գնող գտնել․ անկուտ տեսակը (չէյիրթէքսից) մինչեւ մէկ ղրուշ օխան կը ծախուի։ Այնպիսի գին մըն է այս որով մշակը իւր ծախուց $\frac{1}{3}$ը իսկ չէ կարող գանձել․ եթէ այսպէս շարունակուի, մշակներու կը մնայ այգիներն բոլորովին աւերել և ուր արտ գործածել։

Ընդհանուր առեւտրական վիճակն այնքան գոհացուցիչ չէ նկատուիր։

* * *

Վիճակային գործերն այստեղ ուրիշ կերպարանք կ'առնուն։ Քաղաքական, Տնտեսական և Ուսումնական ժողովոց անդամ կ'ընտրուին անոնք որք, ինչպէս յայտնի է, հինգ տարիներէ ի վեր կզգլացեալ չէզոք դիրք մը բռնած էին։ Եւ այս բարեփոխութիւնը կը պարտինք Գեր. Ս. Առաջնորդ Հօր, որ իւր ծանօթ գործունէութեամբ ոչ մի ջանք չի խնայեց երկու կուսակցութիւնները (որ այժմ այլ եւս պաղած կ'երեւին) միացունելու և յաջողեցաւ ալ․ գովելի է սոյն գործողութիւն, զի ի վաղուց այս սիւնակաց մէջ կրկնած էինք թէ ամենէ գործօն դասակարգը կզգլացեալ վիճակ մ'ունենալով մեծ վնաս կը բերէ։

* * *

Քաղաքիս Ազգ. վարժարանաց տեսուչները զարմանալի զուգադիպութեամբ քահանայի որդիներ պէտք են լինել, ինչպէս կ'երեւի իրենց մականուան կցուած Տէր մասնիկէն։ Պ. Տէր-Միրաքեան կը թողու կ'երթայ խոստանալով ուրիշ մանկավարժ (Իզմիրցիք միշտ մանկավարժ, տեսուչ եւ դաստատու կ'ուզեն) տեսուչ մը ղրկել։ Օր մը լուր կ'առնունք թէ Եղիշէ Մատթէոսեանը ընդունած է Իզմիրի վարժարանաց տեսչական պաշտօնը։ Մի քանի օրէն կը հերքուի ստացուած մի հեռագրէ Տէր Միրաքեանցի կողմէ որու մէջ կ'ըսէ։—«Տեսչական պաշտօնը յանձնեցի Տէր-Յարութիւնեանցի» (Միշտ Տէրով)։ Մեր նախորդ Ուսումնական Խորհուրդը, որպէս թէ հանելուկ մը լուծած ըլլար, կը հաչակէ ամէն կողմ թէ Տէր Յարութիւնեանց իսահակ տեսուչ կարգուած է։ Այդ ալ կը հերքուի և վերջապէս Գէորգեան Ճեմարանի ուսումնաւարտ Պ. Գէորգ Տէր-Բարթուղիմէոսեանի հետ համաձայնութիւնը փութով կը կարգադրուի, այնպէս որ սա այժմ իւր գործին գլուխ կը գտնուի։ Նոր տեսուչը առ այժմ հեռուէն դատելով, իւր պաշտօնին յարմար անձ մը կ'երեւի իւր հեզահամբոյր և քաղաքավար ընթացքովը։ Յուսալի է որ իւր նոր օժանդակներով, այսինքն Նորընտիր Ուսումնական մարմնոյն աչալուրջ հսկողութեամբ և խրատներով, վարժարանը պիտի սկսի վերստանալ իր նախկին փայլը։

Պատեհ կը համարինք սոյն Նորընտիր Ուսումնական վարչութեան անունները նշանակել որոց մի քանին ծանօթ են գրական ասպարէզին վրայ։ Մեսրոպ Նուպարեան, Յակոբ Այփիրեան, Աւետիս Քեօլէեան, Մինրան Վարպետեան, Լեւոն Մկրտիչեան և Երուանդ Սպարթալեան։

Տ. Գ.

(¹) Բեթերսպուրկի երաժշտական դպրոցին հայ աշակերտի մը յօրինածն է։

ԱՐԱՄ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

Սրտակիզիչ անակնկալ մը եղաւ բօթն, անոնց համար որք կը ճանչնային այս տարաբաղդ երիտասարդը։

Քանի մը շաբաթ առաջ իր անունը Կեդրոնական Վարժարանի շրջանաւարտներու ցանկին մէջ կը տեսնէինք փողփողուն․ իսկ քանի մը օր յետոյ զայն դարձեալ կը կարդանք մահագդի մը մէջ, անհուն մորմոքով, վշտի հեւայ ալիքէ մը ընկճո՛ւած, ճնշո՛ւած։ Առաջինը իր ճանաչումն էր․ վերջինը իր նուաղումը․ մէկը աւետ մը, միւսը գոյժ մը։ Ցամառ աշխատութեան նախճիրն եղաւ Արամ։ Միւրախտը յարձակած անոր թոքերուն վրայ, անյագօրէն կը կրծէր ու կաթիլ կաթիլ կը ծծէր անոր կենսական հիւթերը, մինչդեռ ինք ծիրանի յոյսերով թրթռուն՝ կռուէր քաջութեամբ անընկճելի ախտին դէմ և հսկայաքայլ կը յառաջէր իր ընթացքին մէջ։

Որքան մտաւորական լոյսը կը ծաւալէր իր մէջ, այնքան հոգւոյն ճաճանչներն կը հալէին կեանքի վերջալոյսի ստուերներուն մէջ։

Առտուընէ մինչեւ իրիկուն, գիշերներն աղօտ լամբարին դողդոջ լոյսին տակ, ժամերով կաշխատէր ու կաշխատէր։ Սակայն մարմինը շէնքը խախտած էր արդէն, ուսման եռանդն ու մարմաջը միայն զայն հաստատ ու ամուր կը պահէին։

Կեանքի դեռաբողբոջ հասակին ու յորդ փթթումի տարիներուն մէջ թէեւ, փոքր առ փոքր կը հալէր գերեզմանի մռայլ փոսին։ Շրջանաւարտի քննութեանց փոթորկալից օրերն հասան վերջապէս եւ իր տենչացումը փութացուցին․ աշխատեցաւ, չարաչափ աշխատեցաւ, որովհետեւ արժանապատուութեան խնդիր կար․ չէր ուզեր իր դպրոցական պսակը ուրիշներէ յափշտակուած տեսնել․ ու փափաքին հասաւ։ Բայց հազիւ թէ այնքան ցանկալի վկայագիրը սրտին վրայ սեղմեց և ահա մահը իր օրերու վերջակէտը դրաւ։

Մարդ կը սոսկայ մտածելով որ այնքան տքնութիւն, քրտինք ու զոհողութիւն կ'անէանան ու առանց անոնց վայելքը ծծելու, իր յոյսերն ու երազները կը թաղէ շիրմին ծոցը։

Վկայականը ստանալէ քանի մը օր առաջ վարժարան եկաւ, ուրուականի մը երեւոյթն ունէր․ աչքերը խորունկն ինկած, նուաղելու մօտ կանթեղի մը կը նմանէին, որ մերթ վայրկեան մը յանկարծ արևոտ ճառագայթումով մը կը փայլի, կը բոցավառի և մերթ կը նսեմանայ ու աղօտ նշոյլով մը կը պլպլայ։ Այտերը հատած էին ու ոսկորները միայն կը ցցուէին, շրթունքներն իրենց գոյնն ու գեղը թափած, անհէութեան դալուկը փոխ առած էին։

Եւ տեսնելով ուսանողները, մտքին մէջ իր դպրոցի կեանքը նորոգուեցաւ․ արցունքի յախուռն հոսանք մը խախտեցաւ, խլրտեցաւ սրտին մէջ՝ դուրս պոռթկալու համար իր աչքերէն․ արգելք յաւիտենական հրաժեշտի ողջունին տխուր զգայո՞ւմը կ'ներբար իր մէջ։ Խե՜ղճ, տղայ։

Այնուհետեւ գնաց փրանսական հիւանդանոցի սենեակներէն մէկուն մէջ ողբալու իր անյոյս վիճակին վրայ։ Վկայականներու բաշխման հանդէսին օրը հասաւ․ այլ եւս կարողութիւն չունէր անկողնէն ելլելու։ Քննութեանց մէջ երկրորդ հանդիսացած էր։ Եւ քանի մը օր ետք իր մահուան բօթը կուգար մեր սրտին թելերը ցնցել։

Արամ Նիկողոսեան Սեբաստացի էր, աղքատիկ ծնողաց զաւակ․ 20-21 տարիներու իրենց վիշտը կաթած էին անոր ներսիդին․ այն երիտասարդներէն էր, որոց հետ առաջին տեսութեամբ մը կը համակրիս, կը սիրես ու սրտիդ մէջ մեծ ու լայն տեղ մը կու տաս։ Ազնիւ ու բարի էր, փայլած էր Արամ վարժարանի մէջ, փայլեցնելով իր անունը․ յուսատու էր ամենալաւ ապագայի մը․ բայց ափսո՜ս որ շատ շուտ կորուսինք զայն։

Տ. ԶՈՒՐԳԱՍԱՐԶԵԱՆ

Աստի անտի

ԿԵՆԴԱՆԻ ԹՂԹԱՀԱՏ ՄԸ

Ռամպուրի Ռաժան ի Փարիզ այցելութեանը առթիւ, Փարիզեան թերթ մը հետեւեալը կը պատմէ․

Այն ատեն երբ հնդկական կառավարութեան գլուխը կը գտնուէր, Լորտ Տըֆըրին ընդունեց Ռաժան այցը, որուն երկիրները հարկատու են բրիտանական կայսրութեան։ Իր հիւրին հետ խօսակցած ատենը, փոխարքան կը սկսի փղոսկրէ դանակով մը կտրտել սեղանին վրայ սփռուած լոնտոնեան թերթերը։ Հնդիկ իշխանն առաջին անգամ կը տեսնէ թղթահատի գործածութիւնը։

—Ինծի նուիրեցէք ատիկա, կ'ըսէ Լորտ Տըֆըրինի, գործիքը ցուցնելով։ Ուրիշ մը կուտամ ձեզ։

Լորտ Տըֆըրին կը փութայ յօժարիլ այս փափագին, և Ռաժան իր երկիրը կը դառնայ։

Երբ, յաջորդ տարին, Կալկաթա կը դառնայ, հետը կը բերէ աքանչելի փիղ մը փոխարքային յատկացուած։

Այս հրաշալի կենդանիին ժանիքները ճարտարօրէն տաշուած էին շեղասայր, և դեռ չբացուած թերթ մը կամ լրագիր մը գտնելուն պէս իր պատիճին մօտ, հանճարեղ թանձրամորթը կ'առնէր զայն և թերթերը փափկութեամբ կը կտրտէր իր անհուն թղթահատներովը որք կը զարդարէին իր կզակը։

ՇՐՋԱԶԳԵՍՏԱՒՈՐ ԳՈՂ

Անցեալները Փարիզի մէջ կառքի վարձակալ մը փողոցի մը մէջ 18 տարու Ֆլօռանդէն անուն երիտասարդի մը կը հանդիպի, զոր արդէն կը ճանչնար, երբ ճաշարանի մը մէջ սպասաւորութիւն կ'ընէր։ Երիտասարդը կը պատմէ թէ պաշտօնէն հանուած է և թէ շատ նեղ վիճակի մէջ կը գտնուի։ Կառապանը, արգահատելով, կ'առնէ տունը կը տանի։ Քանի մը վայրկեան ետքը, Ֆլօռանդէն անհետ կ'ըլլայ՝ հետը տանելով իր բարերարին դրամապանակը որ 250 ֆրանք կը պարունակէր։

Ամիս մը ետքը, իրիկուն մը, յիշեալ կառապանին հոմանուհին փողոցին մէջ պերճազգեաց կնոջ մը կը հանդիպի, որուն դիմագծերը ճշդիւ կը յիշեցունէին իրեն Ֆլօռանդէնի դէմքը։ Այս նմանութենէն զարմացած, պահ մը կը հետեւի այդ կնոջ որ կոտրտուելով կ'երթար իր առջեւէն։ Իրաւ Ֆլօռանդէնն էր․ հոմանուհին ձերբակալել կուտայ զայն։

Ոստիկանատան մէջ, գոմիսէրը չէր գիտեր թէ կի՞ն մը թէ էրիկ մարդու մը ձեռքով խուզարկել տար ձերբակալեալին վրան գլուխը․ սա բողոքներ կը բառնար շատ անուշ ձայնով մը, և ջղոլորովին կնօջական զգայնութեամբ մը կ'երերցունէր իր ձեռքը նուրբ ձեռնոցներով զարդարուն։ Ասկից զատ, յոյժ վայելչօրէն տուած արդուզարդը կը կաղապարէր անոր չքեղ ձեւերը։ Վերջապէս երեւան կը հանեն սակայն որ այդ կլորութիւնները ճարտարութեամբ շինուած էին։ Ֆլօռանդէն կեդրոնական բանտ կը ղրկուի, իր կանացի զգեստներովը, վասն զի ուրիշ հագուստ չունէր։

ՆՇԱՆՈՒԱԾ ԱՂՋԻԿԸ

Խարտեաշ և մատաղահասակ Ժիւլի, իւր նարսանկական սպիտակ շրջազգեստովը անուշիկ, հազիւ տասն և վեց գարուն տեսած էր։

Իւր նշանածին թեւը մտած կը քալէր կարմրած։

Երբ քաղաքային պաշտօնէին առջեւ կը հասնին, սա՝ սովորական հարցերը (անուն, մականուն, տարիք,) ուղղելէ ետեւ․

—Օրիորդ, կ'ըսէ, իբրեւ ամուսին կ'ընդունի՞ք, Պ. Ս․․․

Այն ատեն աղջիկը երկչոտ՝ բայց հնչատաւոր ձայնով․

—Ո՛չ, պարո՛ն։

Ընդհանուր զարմանք։

Քաղաքային պաշտօնեան կը կրկնէ հարցումը, և սիրուն աղջիկն ալ կը կրկնէ․

—Ո՛չ, պարո՛ն։

Բայց որովհետեւ երկու ընտանիքն ալ փարիզեան մեծ վաճառական դասէն էին, աղմուկն ալ մեծ կ'ըլլայ։

Պաշտօնեան խիստ ձայնով մը կը հարցունէ ըմբոստուհւոյն․

—Ուրեմն ինչո՞ւ, օրիո՛րդ, այդչափ ուշ ըսիք թէ Պարոնը չէք ընդունիր իբր ամուսին։

Եւ նշանուած աղջիկն ալ ամենապարզ կերպով․

—Ըստ որում, Պարո՛ն, այս առաջին անգամն է որ կարծիքս կը հարցունեն։

Հրատարակուեցաւ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

ՀԱՄԱՌՕՏ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԲՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆ. եւ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ի ՊԷՏՍ ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԱՐՐԱԿԱՆ ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆԱՑ

ԸՍՏ ԿԱԶՄԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆԱԳՐԻ

ՎԱՒԵՐԱՑՄԱՄԲ

Ուսումն. Խորհրդոյ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան

Աշխատասիրեաց

ԳՐԻԳՈՐ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

145 էջէ բաղկացեալ սոյն պատկերազարդ դասագիրքն, որ կուգայ մեր Տարրական Նախակրթարանաց կարեւոր մէկ պակասը լեցնել, կազմեալ կը ծախուի բոլոր գրավաճառաց քով։ Գինն է 100 Փարայ

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ

ՏԱՐԵՑՈՅՑ

1894 ԹՈՒԻՆ

Հրատարակիչ ՆՇԱՆ Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Ճոխ և չքնաղ ծրագրի մը համեմատ, այս ստուար գործ կը պարունակէ, պարզ Օրացոյցէն և վիճակագրական տեղեկութիւններէ զատ՝ զանազան գրուածքներ — թէ՛ հեղինակութիւն և թէ՛ թարգմանութիւն — ծանօթ հեղինակներէ, գրական, գիտական, բարոյական, արուեստական, տեղագրական, պատմական և այլ նիւթերու վրայ։

Այս Ժողովրդական Օրացոյցը արժանի է կարդացուելու, երկու սեռէ և ամէն հասակէ անձերէ։ Պատկերազարդ հատոր մըն է, 358 էջէ բաղկացեալ։

Գին 6 ղրուշ։

ՆՈՐ

ՕՐԱՑՈՅՑ

1894

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐ. Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

14, Սուլթան Համամ ճատտէսի 14.

Սոյն Օրացոյցն որ հրատարակուած է Հաստատակամ Կրթութեան Նախարարութեան հրամանաւ կը պարունակէ ի դիւրութիւն եկեղեցական երգեցողութեան աւուր պաշտօնի բոլոր շարականներն ճշգրիտ ըստ կարգաւորութեան Տօնացուցի։

Որպէսզի Օրացոյցն առ հասարակ ամէն կարգի ազգայնոց օգտակար հանդիսանայ, ճոխացեալ է վիճակագրական այլ և այլ կարեւոր ծանօթութեամբ, ինչպէս՝ Օսմանեան կայսրութիւն, Աւագանի կայսերական պալատն, Նախարարք Բ. Դրան, Մեծ Պաշտօնատարք Մայրաքաղաքիս, Հրամանատարք բանակաց, Կուսակալք նահանգաց եւն. Յատուկ կառավարչութիւնք․ Օսմանեան Դեսպանք եւ Նուիրակք յօտար երկիրս, Դեսպանք եւ Հիւպատոսք օտար Տէրութեանց ի Կ. Պոլիս եւն. Ընդհանուր ցանկ Հայազգի Աստիճանաւորաց եւ Պաշտօնէից Օսմ. Տէրութեան։—Հայրապետութիւն Հայոց, Պատրիարքութիւն Հայոց Թուրքիոյ, Ազգ. Կեդրոնական Վարչութիւն, Տեսուչ Խորհուրդք եւն. Պատրիարքութիւն Ս. Երուսաղէմի, Առաջնորդութիւնք ի Թուրքիա, Հովուութիւնք եւ Կաթողիկոսութիւնք։ Ասոնցմէ զատ կը պարունակէ նաեւ ընդհանուր ցանկ մը համայն Կաթողիկոսաց, Պատրիարքաց, Եպիսկոպոսաց եւ Վարդապետաց՝ որ ի Թուրքիա, ի Ռուսաստան, ի Պարսկաստան եւ այլուր յորում նշանակուած են ձեռնադրութեան կարգաւ ի՛ր Կաթողիկոսէ ձեռնադրուելը եւ այժմ իւր պաշտօնավարելը կամ իւր բնակիլը․ Իսկ Վարդապետներ նշանակուած են այբուբենի կարգաւ, բոլոր մանրամասնութեամբ։ — Հռովմէական Հայ Հաստատութիւն, Կաթողիկոս - Պատրիարքութիւն, Արքեպիսկոպոսութիւնք, Եպիսկոպոսութիւնք, Կեդր. Վարչութիւն։ — Բողոքական հայ հաստատութիւն․ Ազգապետութիւն․ եւ եկեղեցական միութիւնք։ — Պատրիարքունք եւ ազգապետք։ — Ընդհանուր ցանկ հայ բժշկաց իրենց բնակութեան տեղերով։—Հայ փաստաբանք Օսմանեան եւ խառն դատարանաց, իրենց հասցէներով։ — Ազգ.

ԳԻՆ 40 ՓՐՂ.

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

Ն. ԱՆՏՐԻՕՄԷՆՕ

Ի ԲԵՐԱ — Ի ՊՈԼԻՍ

Մեծ փողոց 283 — Սուլթ. Պայազիտ [illegible] 99

Պատիւ ունիմ ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ գոհացնելու համար Բերայի եւ շրջակայից բազմաթիւ յաճախորդներս, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ բարեկամներս որք արդէն կրցած են գնահատել իմ լուսանկարչական աշխատութիւններս, մեծ լուսանկարչատուն մը հաստատեցի ի Բերա։ Այս նոր հաստատութիւնը լուսանկարչական առաջնակարգ հաստատութիւններու հաւասար դիրքի մէջ դնելու եւ զայն արժանի ընծայելու համար բերացիներուն, ոչ մէկ զոհողութիւն չեմ խնայած։ Գործաւորներս ունին վերջերս հնարուած գործիներ եւ անոնց այլազան մանրամասնութիւններն, այնպէս որ ամեն մարդ կրնայ իր լուսանկարն հանել տալ իր ճաշակին համեմատ, ամենէն պզտիկ ձեւէն մինչեւ բնական մեծութեամբ։

Երեսնամեայ փորձառութիւն մը եւ լուսանկարչական գործիներուս բազմազանութիւնը երաշխիք մըն են թէ իմ բլիշէներս լաւագոյնս պիտի յաջողին։

Այս ըսածներուս ճշդութիւնն ստուգելու համար կը բաւէ այցելել իմ լուսանկարչատունս եւ, եթէ փափագ յայտնուի, փորձ մը հանել տալ լիապէս համոզուելու համար։

Լուսանկարները կը յաջողին թէ՛ մշուշապատ օդին եւ թէ պայծառ օդին։

Գինները համեմատապէս չափաւոր են։

822 — 26—100

ԼԱՆՕԼԻՆ

ՔՐԷՄ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹ

ԼԱՆՕԼԻՆ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ այրուածոց կեղեքուածներու։

ԳԵՐԱԶԱՆՑ մորթի պահպանման համար, մանաւանդ մանուկներու մասին, և գոյնի պահպանման։

ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ մորթի հիւանդութեանց և ընդդէմ արիւնրթութեանց։

Կը վաճառուի ամէն դեղարաններու եւ դեղօրէից ու անուշահոտութեանց մթերանոցներու մէջ։

Գործակալ եւ ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս

Մ. Ս. ՖՐԷՕՅԼԻԽ

Կալաթա, Մերթէպանի փողոց, Գրնաճեան խան։ 398

Օ ԳԱՄԷԼԻԱ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ

194—ԲԵՐԱ ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ—194

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 20ԷՆ ՑՎԵՐՋ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ ԱՄՍՈՅ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ԱՄԵՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ

ՈՐՔ ՎԵՐՋԵՐՍ ՀԱՍԱՆ ՓԱՐԻԶԷ, այսինքն

Նորաձեւ բրդեղէններ պարզ եւ ֆանթէզի։—Գոյնզգոյն եւ ֆանթէզի թաւիշներ եւ բլիւշներ՝ ճաքէթներու եւ մանթօներու համար։—Զարդահանդէսի արդուզարդի համար, հարուստ մթերք մետաքսեայ կերպասներու, բաէք տը շին, բանուած եւ պարզ շղարշ, փետուր եւ բասմանդրալի, պօա, հովանար, հովանոց, զուլպայ, եւայլն եւայլն։

ՅՈՅԺ ՋԵՂՋԵԱԼ ԳԻՆԵՐ

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ԱՌԻԹՆԵՐ

ԱՄԵՆ ՆԻՒԹԵՐՈՒ ՄԷՋ

ՍՕՂՄԻԲՕՆ P. D. Ընչականի մարքա

ՌԷՅՆԻԷ ՁԵՌՆՈՑՆԵՐ 5—12

ԱԶԴ

Դպրոցական պաշտօններէ պէտք ունեցողները կը հրաւիրուին անձամբ կամ գրով դիմել առ Գործակալութիւն, Ս. Դաւիթ որ կրնայ ղրկել, Տնօրէն-դաստատուներ, վարժապետներ, վարժուհիներ, դաստիարակներ, երաժիշտներ, կառավարիչներ, և այլն։

Գործակալութեան հասցէն է,

Կ. Պոլիս, Պահճէ-Գաբու, Գազասկէր խան, Թիւ 11։

ԾԱՆ. — Պէտք է կանխաւ իմացունել թէ ուզուած պաշտօնեայք ի՛նչ ճիւղերու համար են՝ մինչ աստիճանի վկայագիր ունենալու են, եւ թէ մօտաւորապէս ի՛նչքան թոշակ յատկացուած է։ 656 — 20—20

ՄԻՍՔԷԹ

Երուանդ եւ ընկերաց խնամքով այս անգամ զուտ խաղողէ պատրաստուած եւ ո՛ր եւ է վնասակար նիւթէ բոլորովին զերծ լինելով ստամոքսը զօրացնելու եւ ախորժակ բանալու ատլի ձեւանց համար բժշկաց կողմանէ իսկ անձեռարարուած օգին եւ մաստիգան՝ ՄԻՍՔԷԹ մաքսմնուամբ եւ կնքեալ շիշերով ու որոշեալ գնով ի վաճառ հանուած են հետեւեալ տեղերը։ Ի Ղալաթիա օսմ. Պանքային կարգը Եուսուֆ Իզզէտտին Էֆէնտի խանին տակ Միսքէթի մթերանոցը եւ մայրաքաղաքիս հանրածանօթ դեղարանները։ Բերայի նշանաւոր զարեջրատուները։ Ղալաթիա Գոմիսիոն խանին մէջ Պօղոս աղայի ճաշարանը։ Վօյվօտա փողոց թիւ 9., Քիւրէքճիլէր փողոց Խաչիկ աղայի թիւ 27 ճաշարանը, Սանտըքճըլար փողոց Արթին աղայի թիւ 199 զբօսարանը։ Մումխանէ փողոց թիւ 111 Մակազէն Իրիս խանութը։ Թօփխանէ ծխավաճառ Եանիի թիւ 1 խանութը։ Կամուրջին վրայ Վոսփորի շոգենաւերուն նաւամատոյցը Սթէֆան հաճի Դօսթիի խանութը։ Եէնի Մահալլէի նաւամատոյցին դէմ թիւ 12. ի Պոլիս [illegible] խանի կից Մէհմէտ փաշա խան թիւ 24։ Մեծ Շուկայ Մանիֆաքթուրլար փողոց Թօրամեանի թիւ 29 ճաշարանը Բերա [illegible] շուկային մէջ թիւ 10։ Ղալաթիա Սէրայի կից թիւ 37։ Ղալաթիա Սէրայի դէմի փողոցը Քիլիտիի թիւ 6 խանութը։ Հալէպ Չարշըսի մէջ Օննիկ աղայի ճաշարանը, Մեծ փողոց շաքարավաճառ Հաճի Սարիմ աղայի թիւ 54 խանութը, Թարլա Պաշի Սերոբէ Ասատեանի թիւ 40 մթերանոցը։ Ի Գում-գաբու Սիմաւոն ճատտէսի նպարավաճառ Հաճի Մինասեան Աղայի թիւ 21 խանութը։ Ի Լանկայ Թուլումպաճը Մէյտան [illegible] աղայի թիւ 113 զբօսարանը, Սանտըր պուրնու 49 թիւ Սիմոն աղայի գազինոն, Գատը գիւղ նաւամատոյցին վրայ [illegible] խանութը եւ Զարզը իչի Թուլումպաճը փողոց զարեջուրի խանութը Մագրի գիւղ երկաթուղւոյ կայարանի դէմի պարտէզը։

Հետզհետէ բացուելիք մթերանոցներն ալ պիտի ծանուցուին կարգաւ։ 691

Արտաքին շոգենաւը Լիվրպուլէն սոտ կը հասնի դէպ ի դեկտ. 8։

Արտաքին լրգ. ընկ.

ԷՏ. ԼԱՖՈՆՏԷՆ

ԻԼԱՆ ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՄՔԷՐԻ

Նիզամիէ սարաճխանէ անպարընտա խըմալ օլունմագտա պուլունան սէար գապլարընտան հասըլ օլուպ միւթէրաքիմ օլան րուզլըն վէ վիտէյա վէ քէչի տէրիսի Գըրըընթէ պարչալարը Փիյաթը մալիմէ իլէ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ մահը հալը րումինին 20ինճի կիւնիւնէ գատար պէհէր կիւն միւզայէտէլէրի իճրա օլունաւ մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէյինտէն իշթիրա վէ իրիմէսի կիւնի 100տէ 5 գամմընա թալիպ օլանլարըն անպարը մէզքիւր միւտիրիէթինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։ 1—3

ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱԼՖՕՐՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ

ԲԵՐԱ, ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 345, ՊՕՆ ՄԱՐՇԷԻ ԴԻՄԱՑՕՔ

Գալֆօրուլօ եղբարք պատիւ ունին ծանուցանելու հասարակութեան թէ Փարիզէն ստացած են կանանց համար մեծաքանակ նորաձեւութիւններ, ինչպէս, շրջազգեստի համար յոյժ գեղեցիկ մետաքսեայ կերպասներ, բուրդէ բազմազան կերպասներ, շալեայ, բլիւշ և ուրիշ շատ ճոխ նիւթեր՝ բարձր նորաձեւութեան վերաբերեալ։

Գալֆօրուլօ եղբարց տունը նպաստաւոր կերպով ծանօթ է հասարակութեան իբրեւ ընտիր եւ լաւ նիւթ մատակարարող․ հիմայ, Գալֆօրուլօ եղբարք փափագելով որ իրենց ապրանքներ ամենուն կողմէ ալ նախամեծար համարուին հասարակութենէն, շատ չափաւոր գիներ նշանակած են։

Այս տունը մասնաւորապէս կը յանձնարարուի իր այն սկսուն մետաքսեղէններուն համար, որոցմով հարսի զգեստներ կը շինուին։

860 — [illegible] ԳԻՆԵՐ ՇԱՏ ՉԱՓԱՒՈՐ — 16—20

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

881

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԱՆՈՒԱՆ ՄԱՆՉԵՍԹԸՐԻ | ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

Դրամագլուխ Անգլ. Ոսկի 3.000.000. Պահեստի դրամ 11.141.290
Հասոյթ 1891 տարւոյ 2.794.012

Դրամագլուխ Անգլ. Ոսկի 3.000.000. Պահեստի դրամ 4.146.418
Հասոյթ 1891 տարւոյ 4.099.000

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ անցեալ Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր[illegible]ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական*երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար գիրենք ներկայացնել. Նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասին 20.000.000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500.000 | [illegible] | ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւաց և առագաստանաւաց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ[illegible]կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 23 սենեակներն, առ ԳԱԲՐԻԷԼ Ց. ՍԻՐԱՊԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեան։

Գ Ո Ն Ի Ա Ք

Ա. եւ Ի. եւ Ե. ՄԷԹԱՔՍԱՍ ԵՂԲԱՐՑ | Ա. եւ Ի. եւ Ե. եւ ՄԷԹԱՔՍԱՍ ԵՂԲԱՐՑ

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՍՊԱՌՈՒՄ ՀԱՐԱՋԱՏ ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ԽԱՂՈՂԻ ԳԻՆԻԷՆ ՊԱՏՐԱՍՏԵԱԼ

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ ԱՐՔՈՒՆԵԱՑ Ն. Վ. ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ (15 Դեկտ. 1892) | ԱՐՔՈՒՆԵԱՑ Ն. Թ. Բ. ԹԱԳԱԺԱՌԱՆԳ ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՍԻ (16 Յունվ. 1893)

ԵՒ ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԱՑ

Դրսեր յանձնարարութիւններով վաւերացեալ թէ' ներքին և թէ արտաքին նշանաւորագոյն բժիշկներէ եւ քիմիագէտներէ՝ որոց անուանքը տեսնուին իւրաքանչիւր շիշի վրայ փակցուած վկայագիրներուն մէջ.

ՍՊԱՌՈՒՄ. — Արտաքին յանձնարարութիւնք եւ առաքում վերամնեալ 1892ին հոկտեմբեր ամսոյն սկիզբէն մինչեւ 1893ի ապրիլ սկիզբը 12.314 ՄՆՏՈՒԿ եւ 219 ՏԱԿԱՌ ԳՈՆԻԱՔ հաւաստեալ պաշտօնական գրութեամբ Պիրէայի նաւային գործակալաց, այսինք Բաննելլինոնի, Ռեմիվլեի, Լոյտի, Ֆրէսինէի, Մեսաժըրիի, խոսական Ֆլօրիօյի շոգենաւային ընկերութեանց.

ՍՌԱՔՈՒՄՆԵՐ. — Եգիպտոս, Կարմիր ծովուն եզերք (Սուաքիմ, Մասուա եւ այլուր), Փորթ Սայիտ, Ատէն Արաբիոյ, Պէյրութ, Լաթագիա, Իսքէնտէրուն, Կիպրոս, Սուսամ, Սաղզը, Իզմիր, Կրէտէ, Միտիլէ, Տարտանէլ, Այնորոս, Սէլանիք, Փորթօլաղօ, Գավալա, Տէտէ-Աղած, Կ. Պոլիս, Օրտու, Սինոպ, Սամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռուսաստան, Իպրայիլ, Գալաց, Սուլինա, Քէօսթէնճէ, Մէսսին, Ալպանիա, Թրիէսթ (Գերմանիոյ համար) այլեւն.

Փանելլինոնի շոգենաւերով անուեկ 4,042 տակառ 94. — Ռեմիվլէի շոգենաւերով անուեկ 5,704 տակառ 65. — Ռուսական շոգենաւերով անուեկ 1,729 տակառ 47. — Լոյտի շոգենաւերով անուեկ 436 տակառ 6. — Ֆլօրիօի շոգենաւերով անուեկ 185 տակառ 7. — Ֆրէսինէի շոգենաւերով անուեկ 174. — Մեսաժըրիի շոգենաւերով անուեկ 44. Գումար ընդ ամենը սնտուկ 12,314, տակառ 219.

Առագաստաւոր նաւերով, այլ եւ այլ միջոցներով, որպէս նաեւ ալրութեան զանազան գաւառաց առաքումներն եւ տեղական սպառումը չեն պարունակուիր վերի քանակութեանց մէջ.

Գոնեակի տարեկան ընդհանուր սպառում առաւել երեքհարիւր մէջ 1,000,000 ֆրանքի արժողութեամբ. ԻՐԱԿԱՆ ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՆԻԱՔ 600,000, ՇԻՇԻ ՀԱՄԱՐ ՅԱՐՄԱՐ ՏԱԿԱՌԱՑ ՄԷՋ. Երաշխաւորութիւն զուտ խաղողէ հարազատութեան 100,000 Ֆրանք. սոյն գործարանին մէջ կը պատրաստուին նաեւ անուշ ըմպելեաց բոլոր տեսակները խաղողի հարազատ ցքէ. Ցոյժ ընտիր տեսակներ եւ եւրոպականներու հետ մրցելու կարող. Նոյնպէս տակառներով ընտիր Ռոմեր եւս կը վաճառուին.

ԳՈՐԾԱՐԱՆ «ԱՄՊԷԼՈՍ, (ԱՑԳԻ)». Ի ՊԻՐԷԱՅ «ԱՊՈԼԼՈՆԻ» ՀՐԱՊԱՐԱԿԻՆ ԿԻՑ. 773

ՆԱՀ ԿԱՐԱՄԵԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐ

Բէզ-Զագլ Խէթուը Բիւ 27 եւ Սէրասէր Պաշիպ Ճատտէսի Ահէմ խանին դէմ Բիւ 14

Որպէս զի աւելի լաւ տեսակէ եւ աւելի աժան գնով ապրանք վաճառենք մեր այն յաճախորդաց որք պիտի դիմեն Վ. Ա. Գօլօլեան եւ Քրթիկեան անուամբ ասկից առաջ մեր հաստատած վաճառատունն ի Պոլիս Բիզա փաշա Եօգուշը թիւ 27, մեր պաշտօնեայներէն հմուտ անձ մը ղրկելով այցելել տուած ենք Անգլիոյ, Գերմանիոյ, Փարիզի, Լիոնի, Լոնտոնի, Իտալիոյ և, այլ տեղերու գործարանները եւ հետեւեալ ապրանքները գնած ենք կանխիկ.

Թաւիշէ զանազան կերպասներ, տպածոյներ, մէկ կտորէ թաւիշէ կապերտներ, թաղիներ, հնդկական կապերտներ, մոմազօծ կտաւներ եւ այլն. Կահ կարասեաց համար մետաքսեայ կերպասներ (պրոքատներ, մետաքսեայ թաւիշներ, դետաքսեայ «ռէբս», «ֆանթէզի» եւլն. ծաղկեմկար բանուած թաւիշներ, բուրդէ «ռէբս» եւ այդ կարգի կահ կարասեաց յատուկ կերպասներ. «բլիւշներ», վարագոյրի համար թիւլեր, սփռոցներ եւլն. Նոյնպէս այդ կարգի լաւ տեսակէ ապրանքներ. Համոզում գոյացուցած ենք թէ մեր այս ապրանքներու տեսակի, լաւութեան եւ աժանութեանը համար պիտի արժանանանք հանրութեան համակրութեանը. Յարգոյ յաճախորդաց համար Բիզա փաշա խան գտնուած վաճառատունէն զատ Պապը Սէրասքէր ճատտէսի Ահէմխանին տակ թիւ 14 ուրիշ վաճառատուն մըն ալ բացած ենք. Այդ երկու վաճառատանց մէջ պաշտօնի կոչած ենք մէկ քանի ճարտար կահագործներ. Կը սպասենք որ արգոյ հասարակութիւնը բարեհաճի այցելել մեր մթերանոցները.

810 21—30

Թիւ 4711

ԱՄԵՆԷՆ ԱՒՈՐԺԵԼԻ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ԱՊԱՀՈՎ ԴԱՐՄԱՆ

[illegible]

ՕՏԷԸ ՔՈԼՈՆԸ

(Պիտակ կապոյտ-ոսկի)

FERD. MULHENS, COLOGNE

Ծանուցեալ իբր

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՐՔԱՆ

Կը գտնուի հանեցինաց ամեն վաճառատուններու մէջ. 844 14—48

THE ECONOMICON — ΤΕΙΟΝ EIKONOMIKON — MARQUE DEPOSÉE

Կ. ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ Ե. Յ. ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ
ԹԷՅԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

Պօլ-Պաղչէ-Գափու Ճէլալեան Խանի կից Բիւ 10

Այս մթերանոցին մէջ, որ երկար ատենէ ի վեր հաստատուած է, կը վաճառուին Չինաստանի և Ճաբոնի ամենաընտիր թէյերը. Այս թէյերը աննման են իրենց համով, հոտով և գոյնով. Դիմողք ամեն կերպիւ գոհ պիտի մնան. Այս ընկերութիւնը Թուրքիոյ ամեն կողմերու մէջ մասնաճիւղեր ունի և շատ դիւրին է ամեն կողմ գտնել. Ասոնց կեղծերը շինուած ըլլալով, պէտք է ուշադրութիւն ընել վերոյգրեալ կարին. 803 30—60

Ի Ո Ն Ի Օ Ն

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ, ՀԻՄՆԵԱԼ 1828

Հաստատեալ ի Փարիզ ի Քէփրոնտաւէլի, Պանք փողոց, Բիւ 15

Դրամագլուխ	Ֆրանք	10,000,000
Պահեստի դրամ	»	7,650,000
Թղթապանակին մէջ	»	69,244,813
Հասոյթք 1892 տարւոյ	»	15,328,804
Վճարուած վնասք	»	176,000,000
Երաշխաւորութիւնք «Իոնիոն»ի	»	144,500,000

Ի Կ. Պոլիս, Ընկերութեան դրամատունը՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ.

Տեղեկութեանց համար դիմել առ Սիմոն Քալսէքեան, մասնաւոր տնօրէն ի Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, քարաքէօյի հրապարակը. Եէնի-խան, առաջին յարկ. 690

Վ Ի Ա Լ Ի Գ Ի Ն Ի

ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ամենազօր եւ կազդուրիչն զոր պարտին գործածել Ազգ. հիւղ. ները, Ծերերը, Կանայք, տկարակազմ Տղայներ և ամեն փափուկ անձինք.

Բաղկացեալ Միսնանց և Զըրլայն ու Ռուկեային դրութենէ կազմութեան և զարգացման յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով.

ԹԻՆԱՑՈՎ ՄՍԻ ՀԻՒԹ ՖՈՍՖԱՏ ԿՐ ԾՕ

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻՆ ամենէն ազդու դեղերու միաւորութիւնն է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, Դեղնութեան, Թոքախտի, Ստամոքսի ամեն ցաւերու, փորհարութեան, Հիւծման, երկար ապաքինմանց, ևլն. ի մի բան, Թուլութեան, Վատութեան, Ջղային ուժհատութեան ամեն վիճակներուն որոց չատեր չարաշուք կերպիւ ենթակայ են մեր օրերս.

ԼԻՈՆ. — Դեղարան Ժ. ՎԻԱԼ, Վիքթոր Հիւկօ փողոց. 14 — ԼԻՈՆ 438

Գործակալ և միակ աւանդապահ ի Կ. Պոլիս ՕԳԻՍՏ ՔԱՍԷԼԱ Ղալաթիա, Եէմիշճի, թ. 86. Քաքրալ դեղատուն կը վաճառուի ամեն դեղարաններու մէջ և դեղավաճառներու քով.

Royal Windsor

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ ՄԱԶԵՐՈՒ

Սպիտակ մազեր ունի՞ք, մազերնիդ կը թափի՞ն, մազերու արմատները թուլցա՞ծ են կամ կը թափի՞ն. Եթէ ունիք այդ տեսակ բաներ գործածեցէ՛ք Ռօեալ-Վինտօրի դեղը, որովհետեւ այս դեղ երեւութապէս թեւաւոր պէս, բնական գոյն մը ու գեղեցկութիւն մը կ'ուտայ սպիտակ մազերուն և կ'արգիլէ մազերու թափին եայլն. Այս դեղ, որուն ակրը շգադրամի արժանացած է, մազերու միակ վերանորոգիչն է. Անչափելի արդիւնքներ առաջ բերելով, վաճառումն օրէ օր աւելնալու վրայ է. Փափագողաց պիտի գրկուի մանրամասնութիւններ ու վկայութիւններ պարունակող ծանուցումն, առանց որ և է ծախքի. Այս դեղ կը վաճառուի գլխաւորապէս փարթամրաներու և դեղագործներու քով.

Վէրժինիի վարդի ալեղաւնին երեսի գոյնը կը գեղեցկացնէ. Այս եւս կը ծախուի Ռօեալ Վինտօրի ծախուած տեղերը.

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Միլանի Պրանգա եղբարց

Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ չքանշան՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Ցուցահանդէսին մէջ.

Գոհն տարուած յաջողութիւն Իտալիա, Ամերիկա, ի Հնդկաստան, Աֆրիկէ և այլուր — Ճշգրտում 1885ի Անվերսայի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Միլանի, 1888ի Մէլպուրնի և Պրուքսէլի, 1879ի Սիտնէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատէլֆիոյ, 1873ի Վիեննայի մէջ ցուցահանդէսներուն մէջը.

ՖԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ առողջապահական ամենէն ծանօթ ըմպելին է — Շատ բժիշկներէ կը յանձնարարուի իբր զդուշական դարմանական ծանօթ երկիրներու տենդերու, տարափոխիկ հիւանդութեանց և քոլերայի.

ՖԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանգստացնէ ծարաւը, կը գրգռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և մելամաղձութիւնը.

Այս ըմպելիք, բոլոր ծանօթ ըմպելիքներէն և ամէնուրէն գերազանց, կ'առնուի ամեն օր ճաշէն առաջ իբր ախորժաբեր. Ջուրէն յետոյ, արդէն մարսողական է. Կարելի է խառնել զայն վերմութի, գինիի, Սելդի ջրոյ և խաշուէի հետ.

ՖԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ, ինչպէս և նոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր անուշարարաց, նպարավաճառաց և գինեվաճառաց քով.

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՈՄԻ և ՐԷՔՔԻԱ 2218

ՏՐՔ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՆԳԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

Ի ՊԱՀՉԷ-ԳԱՓՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաշելու լինելի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենաաստիկ ցաւած ակռանները, ոսկի, ադամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև դարմանումն ամեն տեսակ բերնի և ակռայի հիւանդութեանց.

(Բացի կիրակէէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր. 114

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Կ. ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Յ. ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

Ցեղչրվայլ Բեւեռեալ արհեստագործութեան մէջ Մասրանուէն, քարէնչեւանուէն, ոճանկանաէն

Թէյի, լօգումի, հէլվայի, խավեարի, ըէչէլի, խահվէի, շաքարի, սիկառի, ծուխի և այլ բազում պիտոյից յատուկ տուփեր նոր և գեղեցիկ ձեւերով և գոյներով.

Լուսավառութեան յատուկ լապտերներ, տան վերաբերեալ ամեն տեսակ կաներ, պարտէզի գոյներ, լուացարաններ, ևլն. ևլն. եւրոպական ճաշակաւ ներկուած.

Դիւրամատչելի ամենուն.

Մեծաքանակ յանձնարարութիւնք թէ՛ Պոլսէն և թէ գաւառներէն փութով և ճշդութեամբ կը կատարուին. 719

Պահճէ-Գափու, Բասիմ Բաչա խանի դէմ.

ՊԷՏ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻ

[illegible]

614

ԱՒՍՏՐՈ-ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ ԼՈՅՏ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

[illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

Ոտրանտօ շոգենաւը, Նաւապետ Պըր, ընդհանուր վաճառքով Հըլեն աստ հասած է.

[illegible]

858

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

[illegible]

Անուանք	Թոնաժ	Անուանք	Թոնաժ
[illegible]	7718	[illegible]	4845
[illegible]	7718	[illegible]	4531
[illegible]	7391	[illegible]	3574
[illegible]	7268	[illegible]	2408
[illegible]	6567	[illegible]	2398
[illegible]	4547	[illegible]	2166
[illegible]	4809	[illegible]	2246
[illegible]	4557	[illegible]	2144
[illegible]	3148	[illegible]	899
[illegible]	1578	[illegible]	1856
[illegible]	1814		

Թըրինիտատ շոգենաւը, Նաւապետ Ուիլերմս, Լիվըրփուլէն հոս կը սպասուի դէպի դեկտեմբեր 3.

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ գործակալ
Thomas C. Joly
Ալիքսիանտիկ խան, թիւ 401
Ղալաթիա
17

COMP. RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նաւթուղաց երթեւեկութիւնք

15/27 [illegible]

16/28 [illegible]

17/29 [illegible]

17/29 [illegible]

18/30 [illegible]

[illegible] 605

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՃԵԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

[illegible]

«Մինկրէլի» շոգենաւը դեկտ. 2ին երեկոյեան ժամ 4ին (Ը. Ե.) պիտի մեկնի Կ. Պոլսոյ նաւահանգիստէն դէպ ի Պաթում, հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն և Տրապիզոն.

«Արմէնիա» շոգենաւը, Նոյ. 30ին Մարսիլիա պիտի ուղեւորի.

[illegible]

Ա. կարգ 225 Ֆրանք
Բ. » 175 »

[illegible]

477 [illegible]

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրփուլ և Մէտիթէրանէի միջեւ բանող

Անուանք	Թոնաժ	Անուանք	Թոնաժ
[illegible]	4200	[illegible]	3000
[illegible]	4000	[illegible]	3000
[illegible]	4000	[illegible]	3000
[illegible]	3250	[illegible]	1000
[illegible]	3250	[illegible]	900
[illegible]	3250	[illegible]	900
[illegible]	3250	[illegible]	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ռեխթոլ խան

ՃԵՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ. [illegible] Լիվըրփ.

847

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ